

DOLENSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

STUDIJSKA
MIRANA
NOVO MESTO
T O

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtek — Posamezna številka 10 din — LETNA NAROČNINA 480 din. polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 amer. dolarje — TEK. RACUN pri Mestni hranilnici — Komunalni banki v Novem mestu štey. 606-70/3-24

Stev. 41 (447) LETO IX. NOVO MESTO, 16. OKTOBRA 1958

UREJUJE uredniški odbor UREDNIŠTVA IN UPRA POŠTNI predal Novo mesto Nenaročenih rokopiesov ne poročevalce v Ljubljani

„Vprašanje zboljšanja življenjske ravni bomo lahko kmalu odstranili z dnevnega reda“

V nedeljo, 12. oktobra so v ZENICI slovesno proslavili dograditev največjega metalurškega kombinata v naši državi — železarnice, ki daje dobro polovico vse naše proizvodnje surovega železa, valjanega jekla, kovanih jeklenih izdelkov in koks. Proslave se je udeležilo blizu sto tisoč ljudi. Predsednik TITO je s plamenico ob navdušenih pozdravih delavcev prižgal prvo polnitev tretjega plavža. Na zborovanju je tovariš Josip Broz Tito imel velik govor o naši industrijski in gospodarski izgradnji, o našem političnem in ekonomskem razvoju in o znanju političnih vprašanj. Iz njegovega govora prinašamo odlomek, ki zadeva izboljšanje naše življenjske ravni in preskrbe prebivalstva.

Redko katera država ima po svoji zemljepisni legi in geološki sestavi tako velike možnosti, kakor naša, da se v industrijskem in kmetijskem pogledu tako razvije, da ji bo zelo malo potrebno uvažati surovine in kmetijske pridelke od zunaj. Surovin je pri nas mnogo, in sicer najdragocenejših, raznih surovin in drugih stvari. Razen tega pa imamo zdaj tudi sposobne in vrle ljudi, vtem ko smo v minulih desetih letih te sposobne kadre šele šolali. Zdar, ko sem gledal mlade delavce, kako lepo znajo ravhati z različnimi sodobnimi stroji, strojniki in elektronskimi stroji, mi je bilo prijetno pri srcu, da smo lahko v tako kratkem obdobju izšolali tako dobre proizvajalce, za katere nas lahko zavida tudi tujina.

Leto 1959 splošni ljudski praznik!

Odbor za proslavo 40-letnice Komunistične partije Jugoslavije je na svoji prvi seji sklenil, da bo vsa leta 1959 kot jubilejno leto posvečeno spominu na delo in razvoj naše Partije. — Ljudstvo Jugoslavije bo proslavilo to obletnico kot splošni ljudski praznik. S tem praznovanjem bo povezana tudi praznovanje 40-letnice SKOJ. Na seji je govoril generalni sekretar CK ZKJ Josip Broz Tito, ki je poudaril, govoreč o vlogi in razvoju naše Partije:

»Vse to zgodovino, vse to bi bilo potrebno zajeti v zvezi s proslavo 40-letnice naše Partije, da bi naši delavci, naši delovni ljudje in naraščaj, ki prihaja, spoznali čimbolje njeno borbo in njeno življenje in da bi videli, kako je prišlo do tega, kar imamo danes, da bi znali to ceniti in zveto hoditi po poti, po kateri je šla naša Partija, po poti, po kateri gre naša Zveza komunistov, po kateri gre naša socialistična Jugoslavija.«

Imamo čudovito, inteligentno in sposobno ljudstvo, toda te umske in druge sposobnosti našega ljudstva moramo še bolj aktivirati in razviti, potem pa bo kmalu napočil čas, ko nam ne bo treba več, ko se bomo zbrali na takšnih proslavah, govoriti o pomankljivostih, o katerih sem danes tu govoril. Prav tako mislim, da bomo lahko kmalu odstranili z dnevnega reda tudi vprašanje zboljšanja življenjskega standarda, ker se bo avtomatično postopno zboljševal. Zdar pa nas, kot rečeno, še mnogi čimtelji, subjektivni in objektivni, ovirajo, da ne moremo doseči tiste ravni življenjskega standarda, ki je našim ljudem potrebna.

Tovariši in tovarišice! Zdar bi pa rad povedal nekaj besed tudi o preskrbi našega prebivalstva. Minulo leto je bilo izredno plodno: vse je obrodilo zelo dobro, le sadja je bilo nekoliko manj. Letošnje leto smo v naših zadrugah, predvsem na naših državnih po-

sestvih, posejali na najsodobnejši način precej hibridne koroze in italijanske pšenice. Posejali je nismo mnogo, toda tudi to nam je pripomoglo, da je letošnja letina vzlic suši enaka petletnemu povprečju, da ni mnogo slabša, kakor je bila letina v prejšnjih letih. Tudi to kaže, da lahko napredujemo.

Na drugi strani pa mi je znano, da mnogi naši ljudje, zlasti gospodinjice, ki hodijo na trg, vprašujejo: Hm, že prav, zakaj pa je vse tako drago, zakaj cene naraščajo, če je vse dobro obrodilo? Tudi jaz se sprašujem in jezim zaradi tega. Mi vemo, da so pri tem objektivni razlogi, poznamo pa tudi subjektivne razloge. Govorili smo o teh objektivnih elementih, katerih pomanjkanje je ovira, da bi prišlo na trg dovolj pridelkov, in po nižjih cenah. To so: prevoz, skladiščni prostor, hladilnice in slaba organizacija trgovine. To so tisti štirje elementi.

Govorili smo o tem, da moramo misliti tudi na prevoz, če si prizadevamo, da bi namogo povečali kmetijsko proizvodnjo. Kaj nam koristi sežati in saditi paradiznike in krompir ter razno drugo sočivje, sadje in druge pridelke, ki se hitro pokvarijo, če pa nimamo prevoznih sredstev, da bi vse to odpeljali v mesto. Vzoredno s pospeševanjem kmetijstva moramo misliti tudi na zgraditev skladiščne-

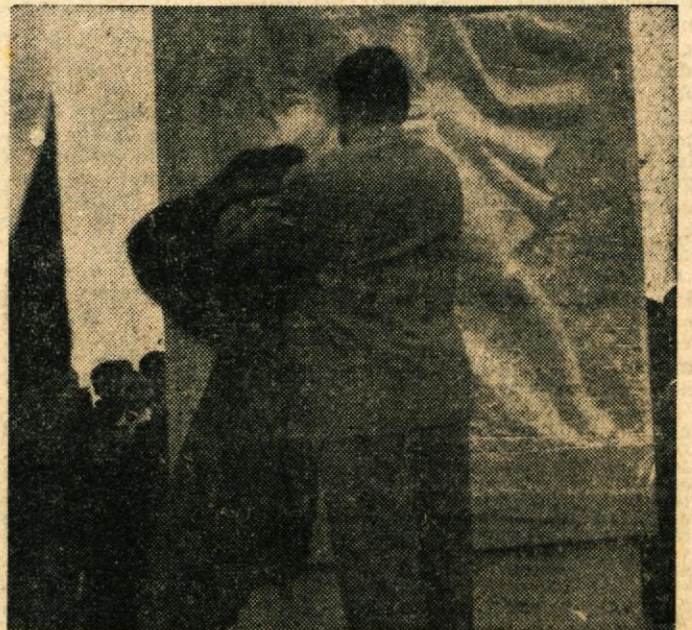
ga prostora, na zgraditev hladilnic in organizacijo trga. Zdar smo že začeli v tem oziru nekaj delati: nekatera velika mesta so nekaj ukrenila v tem oziru in tudi manjša mesta so to storila. Ponekod primanjkuje kmetijskih pridelkov po nižjih cenah in tam je ponekod čutili draginjo.

To so objektivni razlogi, ki so odvisni od nas samih in od pomanjkanja gmotnih sredstev. Toda mnogo manj so tu kriva nezadostna gmotna sredstva, z boljše organizacijo, z več smisla za potrebe ljudi tistih, ki so dolžni skrbeti za to, na primer v trgovini, bi se to ne zgodilo. Mi namreč vemo, da se na primer dogaja, da v nekem kraju kupijo jabolka po 8, 10 ali 12 din, potlej pa jih tu prodajajo po 40 din. Prevoz ne stane toliko, Toda imeti hočejo veliko maržo. Pri tem so krivi sami ljudski odbori v mestih, ker hočejo nekaj odščititi od te marže, da bi asfaltirali ulice in podobno. To ne gre tako, tovariši in tovarišice! Ljudski odbori morajo predvsem skrbeti za preskrbo prebivalcev, naših delovnih ljudi. V nekaterih naših republikah je namreč letos dobro obrodilo vse, razen kamenja; v Sloveniji, denimo, je obrodilo vse, ker so bili ugodni pogoji in dovolj dežja. Tam imajo toliko sadja, da se je drevje kar lomilo pod njim. Prav tako je zelo dobro obrodil krompir, razno drugo sočivje itd. Vse te pridelke bi se prodali po vsej državi in ponujajo jih po ugodnih cenah. Nekaterim našim trgovcem, grozistom in drugim pa ne ustreza, da bi kupili mnogo blaga po nižji ceni, marveč jim ustreza, da kupijo blago po višji ceni, ker dobe tako več sredstev. To je brezdušno! To ni socialistična trgovina, to je špekulacija in tako ne bi smeli delati na račun naših delovnih ljudi! To velja tembolj, ker imamo letos toliko skladiščnega prostora, da lahko s temi pridelki preskrbimo vso našo deželo, če jih bomo pravilno razporedili.

Ni dvoma, da ponekod zadevamo na težave, imamo pa tudi subjektivne čimtelje, kakor je lov za dobičkom itd. Tudi nekateri naši odbori so bili zapleteni v to ali pa so premalo pazili na takšne pojave. Toda trgovina nima pravice do velikega dobička, marveč zasluži samo toliko, da se lahko razvija in dela, drugače imajo od tega škodo proizvajalci in potrošniki. Tu

imamo anomalijo: na eni strani ima škodo proizvajalec, na drugi pa potrošnik, korist samo posredovalec. To moramo odpraviti in za to moramo delati vsi skupaj. Dostikrat ste slišali naše izjave in kritike o tem, vendar pa se nam to ni zmerom posrečilo; nekaj se nam je posrečilo, toda ne vse. Pomagajte nam pri tem, da bomo skupno uredili in moramo urediti vprašanje preskrbe naših državljanov.

Tovariši, tovarišice! Danes sem zelo malo govoril o naših velikih uspehih. Govoril sem več o pomankljivostih, in sicer zato, da bi jih čimprej odstranili, ker niso nepremagljive.



Spomenik padlim borcem NOB v Sentrupertu je odkril narodni heroj Jože Borštnar. Obelisk je izdelal akad. kipar Stano Keržič. Spomenik je prevzel v varstvo občinski ljudski odbor Mirna

Prpravimo se za sprejem delegatk prvega kongresa Slovenske protifašistične ženske zveze

Vrsto proslav v okviru 15-letnice praznujemo letos po vsej naši domovini. Ena od teh bo proslava 15. obletnice ustanovitve Slovenske protifašistične ženske zveze, ki se bo vršila letos v Novem mestu. Pred petimi leti smo v Dobriču praznovali 10. obletnico kongresa, letos pa se bomo spomnili tudi prvih konferenc iz okolice novega mesta, Bele krajine in Kočevja, zato bo proslava v središču — v Novem mestu.

17. in 18. oktobra 1943, ko je bila nemška ofenziva pred vrati, ko so jugoslovanski narodni nestrupni pribojavniki drugo fronto, so žene Slovenije prvič zborovale. Kongres je prevečala ena misel: mobilizirati vse sile za osvobodilno borbo. Na kongresu so žene sprejele veli-

ke obveznosti. Vedele so, da mora njihovi možje in fantje v boj, zato so bile one pripravile svoje sile povsod, kjer je potrebno, da kot aktivne članice Socialistične zveze delovnih ljudi sodelujemo v organih družbenega upravljanja, pri volitvah v zadrugne svete, pri organizaciji stanovanskih in vaških skupnosti, skratka povsod, kjer lahko v čimer koli pomagamo.

Franka Slak

BRIGADA GLUHONEMIH NAJBOLJŠA

Med velikim tekmovanjem v čast 39-letnice SKOJ, so vse brigade, ki sedaj delajo na avtocesti vložile vse sile, poštrevnost in napore, da bi čim uspešneje opravile svoje naloge. Glavni štab je veliko brigad proglasil za šestkrat, petkrat, štirikrat itd. udarne. Najboljše rezultate pa je v minulih dneh na vseh sektorjih svoje dejavnosti dosegla mladinska brigada Zveze gluhonemih »Moša Pijade« v mladinskem naselju »Kristijan Karpov« v Rakitni. Brigada je prešla prehodno zastavo Člavenega štaba in »Spominski trak«.

Teden muzejev

Od 12. do 19. oktobra je naš in svetovni Teden muzejev. Pri nas je še posebej posevečen spomeniški varstvu — skrbi za ohranitev naših dragocenih zgodovinskih in kulturnih spomenikov (zgradb, slik, predmetov, krajev, narave itd.). Tudi vsi trije dolenski muzeji bodo še posebej proslavili ta teden. Posavski v Brežicah z razstavo »Posavje v letu 1941«, Belokranjski v Metliki je odprl etnografsko razstavo, Dolenjski v Novem mestu pa še posebej izven muzeja razstavlja v izložbah lekarno na Cesti kom. Staneta svoje najzanimivejše predmete iz arheologije, kulturne zgodovine in narodopisja.

Proizvodnja tekstila

Jugoslovanske tekstilne tovarne so izdelale že nad 3,5 milijona m² tkanin več kakor v istem obdobju lani. Proizvodnja umetne svile se je povečala za 1,2 milijona m², volnenih tkanin za 160.000 m². Kaže, da bo letošnji plan v tekstilni industriji v celoti izpolnjen.

ZNAMKI V POČASTITEV GEOFIZIKALNEGA LETA

Generalna direkcija PTT bo 24. dala v promet priložnostni poštni znakmi po 15 in 300 din ob mednarodnem geofizikalnem letu 1958-59. Na znakmi za 15 din bo upodobljen oceanografski motiv (proučevanje morskih globin), na znakmi za 300 din pa bo slika lunine in zemeljske poloble s potni umetnih satelitov.

VREME

ZA ČAS OD 17. DO 26. OKT. Nestalno vreme s pogostimi padavinami, hkrati pričakujemo v teh dneh tako močno ohlajitev, da je možen sneg do nižin. Razjasnitve ne bodo trajale več kot tri dni. V. M.

Nov mladinski aktiv v šentjerneju

V nedeljo, 12. oktobra, so v podjetju Telekomunikacije (sedaj industrija za elektro zvezo) ustanovili nov mladinski aktiv. Na ustanovni konferenci, ki je obsegala več točk, je bilo govora o možnosti za uspešno delo mladine. Izbrano je bilo sposobno mlado vodstvo, ki bo s pomočjo uprave podjetja in množičnih organizacij dajalo mladini smernice za delo.

Mladinci so se na konferenci dogovorili, da bodo predlagali, da se jim omogočijo razni tečajji, na katerih se bodo usposabljali strokovno, kulturno in politično. Ustanovili bodo tudi klub mladih proizvajalcev in vzporedno s pomočjo starejših tovarišev, ki jim bodo pomagali zlasti s predavanji. Vsi prisotni so obljubili, da bodo pomagali

pri raznih delih. Pozabili tudi ne bodo na kulturno in športno življenje.

S sposobnim vodstvom in pomočjo množičnih organizacij ima ta mladi aktiv vse možnosti za uspešno delo.

Na koncu konference so mladincem podelili izkaznice in značke, ki jih bodo vedno spominjale na dolžnosti mladince.

Slavko Dokl

15 št. Uradnega vestnika

V svoji 15 št. prinaša Uradni vestnik okraja Novo mesto Statut občine Cramelj, Odlok ObLO Kostanjevica-Podbočje o družbenem planu za leto 1958, Odlok ObLO Metlika o družbenem planu za leto 1958, Odloke občin Cramelj, Kostanjevica-Podbočje, Mirna, Mokronog, Novo mesto, o vpeljavi občinskih taks in občinskega prometnega davka, Odloka ObLO Žužemberk o podeljevanju socialnih podpor in zaključnega računa za leto 1957, Odredbo sveta za kmetijstvo ObLO Brežice o zatiranju rastlinskih bolezni in škodljivcev ter bilanc Belokranjskega gradbenega podjetja Cramelj in Trgovskega podjetja »Vino«, Novo mesto za leto 1957.

Pol leta gospodarjenja v našem okraju

11. oktobra je bila v Domu JLA ob 9.30. uri seja občinskega zbora proizvajalcev. Pregledali so polletne uspehe posameznih gospodarskih panog in podjetij, pogovorili se pa tudi o gospodarskih problemih občine!

Industrija

Elektro Novo mesto je doseglo preko 156 milijonov dinarjev bruto produkta ali skoraj tri četrtine letnega plana. Ta uspeh je bil omogočen zaradi raznih instalacijskih del ob avto cesti.

Kremen Novo mesto je na območju naše občine dosegel 85 milijonov din celotnega dohodka, kar je točno 50% letnega plana. Proti istemu obdobju lanskega leta je podjetje povečalo produkcijo za 21%. Materialni stroški naraščajo zaradi raziskovalnih del in avtoparka.

Keramika Novo mesto je imela 18 milijonov dinarjev bruto produkta ali 47% letnega vrednostnega plana. Zbor proizvajalcev je predlagal, da bi šlo podjetje v obrtni sektor.

Motomonžata Novo mesto je dosegla 228 milijonov dinarjev celotnega dohodka ali 16% plana. Vzroki: letni proizvodni plan je bil postavljen na osnovi združilne z »Beltoma« in zgraditve nove hale, kar pa ni bilo izvedeno; zaradi uredbe o osebnih avtomobilih in organiziranju servisov, ki je zavrla prodajo avtomobilov, in zato, ker podjetje nima več trgovine, ki jo je

imelo lansko leto. Težave imajo s kreditom 163 milijonov dinarjev, ki ga morajo vrniti v petih letih in ga bodo skušali podaljšati na deset let. V začetku drugega polletja se je trg spet odprl. Uvedli so tudi proizvodnjo nekaterih novih kovinskih predmetov. Podjetje bo drugi zmanjšani plan presešlo, ne bo pa, zaradi navedenega, doseglo plana predvidenega v občinskem družbenem planu.

Novoles Novo mesto je na območju občine ustvaril preko 95 milijonov dinarjev celotnega dohodka ali 51% letnega plana. V primerjavi z lanskim letom je povečal proizvodnjo za 6%.

Novoteks Novo mesto je dosegel 433 milijonov dinarjev bruto produkta ali 40% plana. Težave imajo z obratom v Metliki, kjer so prevzeli 100 milijonov dinarjev dolga in zaradi na novo uvedenega faktorja 20% na surovine.

Krka — Tovarna zdravih Novo mesto je proizvedla zdravih za 153 milijonov din, kar je 51% letnega plana ali 30% več kot v istem razdobju lanskega leta. Z uvedbo novih artiklov pričakujejo, da bodo letni plan prekorčili za 70%.

Opekarna Prečna je dosegla 3 milijone dinarjev bruto produkta ali 20% plana.

Industrija perila Novo mesto je dosegla 259 milijonov dinarjev bruto produkta ali 51%

letnega plana, kar je za 37% več kot v istem obdobju lani.

Tkanica Novo mesto je dosegla 29 milijonov dinarjev bruto produkta ali 50% letnega plana, kar je za 11% več kot v istem obdobju lani. Z vključitvijo novih strojev, za katere pa še ni ustreznih električnih naprav, bo plan precej prekorčen.

Industrija obutve Novo mesto je dosegla 141 milijonov dinarjev bruto produkta ali 44% letnega plana, kar je za 41% več kot v istem obdobju lani. Nedobavljeni stroji, ki bi jih moralo podjetje že prejeti, zmanjšujejo produkcijo za približno 15%.

Skoraj vsa podjetja so takega značaja, da bodo imela v drugem polletju več prometa kot v prvem.

Kmetijstvo

Rezultat v kmetijstvu ni samo »dober ampak odličen. Plan je krepko presežen, predvsem v sadjarstvu in vinogradništvu. Dani so tudi nadaljnji pogoji za povečano proizvodnjo v letu 1959. Kmetje bodo morali še tesneje sodelovati s kmetijskimi zadrugami, ker je le tako mogoč napredek v kmetijstvu.

Gozdarstvo

V prvih osmih mesecih letošnjega leta je realizacija sečnje v državnih gozdovih nekoliko zaostajala za dinamičnim planom,

dočim je sečnja v privatnih gozdovih že presegla letni plan, v gozdnokulturna in tehnična dela je bilo vloženih 4,1 milijona dinarjev ali 35% letnega plana. Pogozdeno je bilo 20,7 ha gozdom, a očiščenih 270,2 hektara. Popravljenih je bilo 52 kilometrov gozdnih poti, ali 58% gozdnega plana.

Ostali gospodarski problemi

Pekarija na Ločenski cesuri ima preveliko zmogljivost za potrebe novega mesta. Če bi jo izkoristili samo delno, bi imeli z njo izgubo. Posebna komisija bo še reševala njeno usodo in morebitno predajo podjetju »Sana«.

Otroški vrtec ima zmogljivost 40 otrok, sprejetih pa je 65. Prijavljenih je še več, ki jih zaradi pomanjkanja prostorov ne morejo sprejeti. Ob slabem vremenu in pozimi je delo v otroškem vrtcu zelo oteženo. Nima jo prostorov za telovadnico, umivalnico in pisarno. Imenovana je bila posebna komisija, ki bo reševala problem zidave novega ali dozidave starega vrtca.

Nadalje so reševali še problem mlečne restavracije, preselitve gostinske zbornice in prenosa stavbe ROG na industrijo perila. Seja je bila zaključena ob 13.30. ur!



Veliko delo mladine, graditeljice ceste Bratstva in enotnosti, se bliža kraju (slika iz »Mladosti«)

Za dvig cen v obrti ni razloga

V nedeljo, 12. oktobra je bil v Novem mestu plenum Okrajne obrtne zbornice. Udeleženci so razpravljali zlasti o perspektivnem razvoju obrti, o vključevanju vajencev v obrti, o pomožnih in mojstrskih izpitih in drugih perečih vprašanjih. Zlasti je trenutno v ospredju dvig cen nekaterim življenjskim potrebščinam in s tem v zvezi dvig plač delavcem in nameščencem in tudi vajenskih mesečnih nagrad. Predsednik zbornice, Cigoj je zlasti poudaril, da v zvezi z najnovejšim ukrepom Zveznega izvršnega sveta o stabilizaciji trga ni trenutno nobenih razlogov za dvig cen obrtniškim storitvam, bodisi proizvodom ali uslugam. Res se je pojavila nekaka težnja po zvišanju cen pri nekaterih obrtniških in drugih proizvajalcih, vendar brez potrebe. Zbornica bo take pojave zasledovala in preprečevala. Da pa bi do tega sploh ne prišlo, je dolžnost vseh pododborov, da takoj sklicujejo sestanke obrtnikov in jim to obrazložijo. V ta namen so že imeli sestanek novomeški brivci in frizerji, ki so sklenili, da se njihove usluge ne bodo podražile.

Zelo dolgo se je odbor pomu- ali pri vključevanju vajencev. Čeprav je vključevanje dejansko že zaključeno bo to vprašanje ostalo še vedno odprto. V nekaterih kritičnih obrti je zelo težko dobiti vajence. Velika krivda je tudi v tem, da stroci nimajo dovolj osnovnošolske izobrazbe. Tudi stroje za prosveto OLO naredi sicer marsikdo izjemo, vendar jih v vseh primerih le ne more. Velik razlog za ne vključevanje je tudi dejstvo, da starši nimajo

zadostnih finančnih sredstev za vzdrževanje otroka v internatu, ko ta obiskuje strokovni tečaj vajenske šole izven kraja učne delavnice. Če bi imeli občinski LO možnosti stipendij take strošne vajence, bi se stanje kmalu izboljšalo.

002 je planirala v uk za okoliš bivšega OLO 28 vajencev, vključevanje je šlo zelo počasi. Ko je bil priključen še del okrajnega LO Trbovlje s tamosnjimi obrtniki, je bilo predvidenih v Kriškem 80, Brežicah 70, Sevnici 50 in v Senovem 10 vključitev. Skupaj 210, kar naj bi dalo skupno številko 490 vajencev. Po podatkih, s katerimi zbornica razpolaga, je bilo od 1. januarja 1958 pa do 30. septembra 1958 vključenih vseh obrtnih vajencev v uk 376. Ker je vključevanje zaključeno, verjetno ne bo večjega priliva vajencev.

Plan razvoja obrti teče pri nas nekako srednje pot. Tabularni prikaz za 1. polletje 1958 za obrtnišvo celotnega novomeškega okraja pokazuje 439.652.000 bruto prometa za 249.774.000 materialnih stroškov, amortiziranih je bilo 9.298.000, narodnega dohodka pa izkazuje 254.270.000 dinarjev.

Gibanje obrtnišva v okraju je še kar ugodno, čeprav se pri nekaterih obrtnih panogah kaže padec (kmečki kovači, kolariji, tesarji, čevljarji, delno tudi še krojači moške in ženske obleke i. p.). Slednjim kadra sicer ne primanjkuje, primanjkuje pa delavnice zlasti za popravila. Privatni obrtniki teh strok se vključujejo v socialistična podjetja. Na tak način večinoma le sami sebe zavarujejo, družbi pa ni veliko pomagano, saj izgubimo s tem tiste drobne uslužnostne delavnice, ki jih tako nujno potrebujemo.

Kader, ki ga imamo v obrti ni tak kot bi ga želeli. Opazimo namreč, da vajenci, ki prihajajo na izpit, niso dovolj pripravljeni in jemljejo izpite zelo neravno. Njih šolska izobrazba ni ravno na višku, saj se giblje le med štirimi in šestimi razredi osnovne šole. Višji šolski izobrazbo ima le zelo nizek odstotek vajencev. To se zelo poznata pri opravljanju pomožniškega izpita, zlasti v teoretičnem delu. O delavski zakonodaji imajo zelo malo pojma. Do 50% vajencev ne pozna n. pr. vloge sindikalne organizacije, zelo pomanjkljivo znanje imajo iz področja delovnega razmerja, socialnega zavarovanja, Inspekcije dela in Posredovalnice za delo. Precej je vajencev, ki nimajo niti najmanjšega pojma o kolektivnem upravljanju podjetja. Ugotavljamo tudi, da vajenci ne čitajo ne časopisov niti strokovne ali poljudnoznanstvene literature. Po tem vprašanju je nujno treba nekaj ukreniti. Šola naj bi ponovno izpolnila učni program. Če v osemletki naj bi v zadnjih razredih govorili več o obrti in vodili učence v večje obrtne delavnice, kjer bi si ogledali potek dela. Vajenske šole pa naj bi prikrojile učni načrt zakonodaje bolj življenjsko in bolj vsebovale pouku več pozornosti. Tudi sindikat bi se moral bolj zanimati, tako za pouk vajenca v delavnici kakor za napredovanje v šoli. Prav posebno pa je poklican k takemu nadzornemu delu tudi komite LMS vsakega kraja. Obrtna zbornica to ugotavlja in se trudi temu odpo- močiti, vendar je za tako delo potrebna tudi pomoč navedenih organizacij.

V letošnjem letu je opravilo pomožniške izpite na sedežih 3 iz- pitnih komisij 323 vajencev: v Črnomlju 45, Novem mestu 169 in v Videm-Kriškem 118. Najmočnejša je bila zbirna stroka s 72 vajenci, nato krojaška s 44 po- tem pa ključavniciška s 37 kandidati. Ocene, ki so jih vajenci prejeli so: v praktičnem delu 37 odličnih, 117 prav dobrih, 89 dobrih in 34 zadostnih. V teoretičnem delu pa 28 odličnih, 117 prav dobrih, 94 dobrih, 7 zadostnih in 2 nezadostna. Šolska izobrazba teh kandidatov se je gibala med štirimi in osmimi razredi osnovne šole. Iz raznih vprašanj je razvidno, da kandidati po večini niso obiskovali kakih prosvetnih ali drugih tečajev, niti se niso v kulturno-prosvetnem življenju kaj prida udeleževali. Zanimivo je, da je večina kandidatov bilo zaposlenih v mestnih podjetjih, tako v Črnomlju kot v Novem mestu ali vsaj njih bližini, kjer je kulturno-prosvetno, strokovno pa tudi gospodarsko-politično udeleževanje omogočeno, pa vendar ni opaziti, da bi se bili kandidati kaj prida posluževali teh dobrin. Obrtna zbornica je za kandidate organizirala pripravljalski tečaj. Uspehi pa so bili kljub temu sicer povprečni. Če bi kandidati tega tečaja ne obiskovali, bi bil odstotek pozitivnih ocen neprimerno nižji.

V zadnjih letih smo izpite precej zostrili, kajti današnji čas zahteva povsod celega človeka. Zato bo nujno potrebno organizirati izobraževalne šole za tiste obrtne delavce, ki na kakršen koli način niso mogli končati osemletke. Pokazala se je tudi potreba po ustanovitvi tečajev za izobraževanje starejših pomožnikov in mojstrov.

Vse nakazane probleme je plenum potanko obravnaval, sklepi pa bodo predloženi nadrejenim organom.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Američani so v soboto izstrelili na Mesec satelit »Pionir« s trodelno raketo. Izstrelitev se je posrečila in satelit je z zadnjim stopnjo rakete dosegel že četrtno pot do Meseca. Že to je velikanski uspeh, če računamo, da je »Pionir« dosegel naj- dlje prodrl v vesolje. Toda kaže se, da je bolj dragoceni podatki o sevanju, ki jih je zbiral satelit na svoji poti. Pravi, da je sevanje največji človekov sovražnik na poti v vesolje. Na srečo je »Pionir« »sporočil« ljudem na Zemlji, da se z vi- šnjim sevanje zmanjšuje in da je najbolj nevaren pas širok nekaj tisoč kilometrov.

Raketa sicer ni dosegla Meseca, ker je zaradi premajhnega pospeška in zaradi napake ene ali dveh stopinj kota, pod katerim je bila izstreljena, izgubila brzino in se vrnila nazaj proti Zemlji. Nad Juž- nim Pacifikom je zgorela v gostejših sloj- nih atmosfere.

V Združenih narodih so tudi komentirali ta dogodek in dejali, da je skrajni čas skleniti sporazum o uporabi vesolja v izključno znanstvene in miroljubne na- mene. Ta nujna je gotovo upravičena, saj je človekovo tehniški napredek dosegel zma- rjalni prehode njegovo sposobnost za poli- tično in čustveno prilagajevanje napred- ku. Danes je sicer raketa dosegla tretjino poti do Meseca, jutri bo dosegla Mesec, potrjuje nam bo v njej že človek. In kakor je nekdo upravičeno dejal, človek še na zemlji ni rešil vseh svojih proble- mov. Eno pa je gotovo: v nekem smislu ves ta napredek pomeni, da bi bila vsaka no- vorebitna vojna uničujoča za vse brez razlike, in v tem smislu lahko pomeni trajni mir.

Ameriški napori na tem področju pa tudi dokazujejo, da danes nima nihče mo- nopola nad nek iznajdb, tehnično pridobitvo ali veščino. Nekaj časa je sicer kazalo, da so Rusi s svojimi spetniki da- le prehiteli Američane. Morda so Rusi še vedno pred Američani. Toda ta razlika ne more biti velika. In iz tega sledi nauk za obe velesili in za ves svet: združite napore za nova odkritja, ker bo tako zna- v Rimu je te dni po smrti papeža Pija XII. zelo živahno. Razne struje v cerkveni hierarhiji skušajo uveljavljati kandidaturu človeka, ki bo predvsem za- stopal njihove poglede o tem, kako je treba voditi cerkev. Izbor se bo sukal okrog vprašanja, ali naj izvolijo »posvet- nega«, »duhovnega« ali »zlaščnega« pape- ža. Znano je namreč, da je bil Paoelli (Pij XII.) za razliko od svojega prednika Pija XI. »duhovnik« papež, aristokrat, ki ni imel tako neposrednega stika z množ- ično vernikov. Kar pa zadeva »zlaščnega

Nov korak v vesolje

ost lahko hitreje napredovala, mir bo zagotovljen in milijoni ljudi v gospodar- sko zaostalih državah bodo lahko v do- glednem času dvignili svojo življenjsko raven.

Kitajci so podaljšali še za dva tedna prekinitev ognja v Formoški ožini. Pred- sednik ZDA Eisenhower je dejal, da je to dobra novica. Tudi Britanci so pozdra- vilji ta korak. Očitno pogajanja o daljno- vzhodni krizi potekajo ugodneje kot prej. Izvenokrajne države in ameriški zavez- niki enako pozivajo obe strani, naj čim bolj izkoristijo teh štirinajst dni za skle- nitve sporazuma. Vse kaže, da bo ponov- ves ta napredek pomeni, da bi bila vsaka no- zmagal razum.

Veslikar je tudi zanimivo dejstvo, da sta dopotovala v Rim zunanja ministra ZDA in Zahod. Nemčije, držav, ki v zu- nanji politiki najbolj pomagata Vatikanu. Oba ministra sta se sestala s predsedni- kom italijanske vlade Fanfanijem. Vsi so prepričani, da se pogovor plete tudi o izvolitvi novega papeža.

Veslikar je tudi zanimivo dejstvo, da sta dopotovala v Rim zunanja ministra ZDA in Zahod. Nemčije, držav, ki v zu- nanji politiki najbolj pomagata Vatikanu. Oba ministra sta se sestala s predsedni- kom italijanske vlade Fanfanijem. Vsi so prepričani, da se pogovor plete tudi o izvolitvi novega papeža.

Zbirajmo koruzno liče

Koruzno liče, ali kakor mu pravijo tudi ličkanje ali slačnje, (belenje, perušina) je suro- vina, ki ima svojo vrednost zlasti danes, ko se pletenje ce- karjev in tudi drugih predme- tov vedno bolj širi in gre pre- cej te robe tudi v izvoz.

Ko se koruzna odloži od ste- bel, je treba notranje listje, ki je še popolnoma belo, čimprej izstrgati in ga čez dan na senu posušiti. Zvečer ga je treba

Koruzno liče, ali kakor mu pravijo tudi ličkanje ali slačnje, (belenje, perušina) je suro- vina, ki ima svojo vrednost zlasti danes, ko se pletenje ce- karjev in tudi drugih predme- tov vedno bolj širi in gre pre- cej te robe tudi v izvoz.

Ko se koruzna odloži od ste- bel, je treba notranje listje, ki je še popolnoma belo, čimprej izstrgati in ga čez dan na senu posušiti. Zvečer ga je treba

umakniti na prostor, da se čez noč ne navlaži. Spravlja naj se liče popolnoma suho in še od sonca toplo v prvih popoldan- skih urah. Najbolje ga je spravi- ti v vreče in dati na suh pro- stor, kjer je mogoče še prepri- tam naj počaka na zimo, ko bo čas za predelavo.

Koruzno liče ne sme zaples- niti ali postati pikčasto, ker je potem nerabno za lepe izdelke, ki imajo dobro ceno. Od pravil- nega sušenja in dobre, suhe srambe je torej odvisna dobra kakovost liče.

Na Dolenjskem in v Beli kra- jini bi se petlarsvo lahko bolj razširilo, ker je tam dovolj ko-

ruze in tudi potreb za domačo obrt.

Tudi kupcev je dovolj in prav- čudno se, da se domača obrt ne razširi, čeprav je zasluhek pri njej še kar primeren. V zadnjem času smo videli nove modele cekarjev za prenašanje steklenic, kar bi se lahko takoj vpeljalo na domači trg, ker so te vrste cekarjev zelo praktični. Prav bi bilo, da se pletenje ce- karjev in tudi drugih praktičnih predmetov uvede še v naše šole pri ročnih delih in bi se na ta način marsikje zasejala ta ko- ristna panoga domače obrti, ki prinaša n. pr. v Prekmurju prav izdaten zaslužek. B. R.

V TEM TEDNU NABIRAMO:

- List slezenovca (180 din), hribske rase (500 din), gozdne jagode (100 din), melise (140 din), mali- ne (40 din).
- Rastline ptičjega dresna — moravke (80 din), črnobine (70 din), gladilnika (36 din), hribske rese (250 din), jetičnika (105 din), vodne kreše (140 din), koptična s korenino — virh (65 din), zlate rozge (45 din), verbene (80 din).
- Korenine regrata (110 din), beladone (140 din), gozdnega ko- rena (100 din), baldrijana (260 din), habata — smrdljivi bezeg (36 din).
- Lubje češminovih korenin (165 din), češminovih palic (50 din).
- Plodove češmina (120 din), šipek celi (50 din), šipek luščine (180 din), črna trna — opranice (50 din), gloga — beli trn (80 din), bezga (90 din).
- Obvestilo: Suhih borovnic ne odkupujemo več. Nabiralci, po- hitite z nabiranjem češminovih jagod!



V bližini Otočca pospešeno gradijo bencinsko postajo, ki bo tu, na pol poti med Ljubljano in Zagrebom neposredno povezana s avto cesto in njenim prometom

OZIMNICA

V razgovoru s tovarišem Une- tičem, direktorjem Gospodarske poslovne zveze Novo mesto, in tovarišem Malenskom smo zve- deli, da je ozimnica za Novome- štane že v veliki meri priprav- ljena. Krompir prodajajo po 10 din za kg, zimska jabolka pa po 20 din za kg; v teh cenah je vra- čunan tudi prevoz na potrošni- kov dom. Zelja za zdaj ne od- kupujejo, ker po njem ni pov- praševanja, ker ga meščani ku- pujejo od kmetov sami.

Se vedno odkupujejo krompir po predpisanih cenah. Odkup ži- vine po naših sejmih še ne po- teka povsem normalno, ker kmetje še ne upoštevajo predpi- sanih cen. Gospodarska poslov- na zveza kupuje po nekaterih sejmih na Hrvaškem živino bolj poceni kakor pri nas. Naši kmet- je so se že malo privadili na nove cene, vendar še ne dovolj.

pršaevanja, ker ga meščani ku- pujejo od kmetov sami.

Se vedno odkupujejo krompir po predpisanih cenah. Odkup ži- vine po naših sejmih še ne po- teka povsem normalno, ker kmetje še ne upoštevajo predpi- sanih cen. Gospodarska poslov- na zveza kupuje po nekaterih sejmih na Hrvaškem živino bolj poceni kakor pri nas. Naši kmet- je so se že malo privadili na nove cene, vendar še ne dovolj.

Gospodarske vesti

● Silos za 10.000 ton žita. V severni splitski luči nadaljuje- jo gradnjo velikega žitnega si- losa ki so ga začeli graditi leta 1948. Dograjen bo do prihod- njekega poletja.

● Izvoz konzerv. Lanj je zna- šal izvoz konzerv 15 milijonov dolarjev. V prvih šestih me- secih letos pa 8 milijonov din. Največ smo izvozili mesnih in ribjih konzerv.

● Prvi jugoslovanski labo- ratorij za embalažo. Meseca novembra bo začel v Zagrebu delovati s polno zmogljivostjo laboratorij za preizkušanje em- balaže.

● Motorne lokomotive za ZAR. Podjetje »Djuro Djakovič« je odposlalo prejšnji mesec dve lokomotivi za normalni tir za sladkorno tovarno v Kairu.

● Izvoz ribiških jadrnic. Lad- jedelnica »Grabec« iz Vele Lu- ke je lanj in letos izvozila v ZDA šest športnih ribiških ja- drnic. Zanimanje ameriških kupcev za te jadrnice je ve- liko.

● Izvozni uspehi tovarne »Rade Končar«. Tovarna »Rade Končar« je prejšnji mesec od- poslala 10 kompliciranih mag- netnih leč za novi veliki pro- tonski sinhron, ki ga gradijo v okolici Zeneve. Sinhron je najpomembnejši objekt v bodo- čem središču za znanstvena raz- iskovanja uporabe atomske energije v miroljubne namene.

● Nova hladilnica v Nego- tinu. V Negotinu so pred krat- kim zgradili veliko moderno hladilnico v zmogljivosti 400 ti- soč kg sadja, zelenjave, mesa in mlečnih izdelkov. Gradnja je stala približno 150 milijonov di- narjev.

● Splovitev novega tramperja. V ladjedelnici »Ulanik« v Puli so spustili v morje 14. septembra 10.500 tonovski tramper, ki ga je podjetje zgradilo za približno 100 milijonov din. Tramper, ki so ga zgradili v »Ula- nik«,

● Izreden uspeh Jesenskega Za- grebskega velešolskega. Jesenski Z- grebski velešole si je ogledalo 1 milijon 250 tisoč obiskovalcev. Po številu obiskovalcev, podatkih so gledalca naša podjetja za približno 15 milijonov dolarjev trgovskih poslov. Največ so jih sklenila po- podjetja tekstilne in lesne industrije.

● Naručevanje prometa v Plo- čah. V avgustu je bil v Pločah največji mesečni promet. Skupno je bilo prepeljano skozi Ploče 53 tisoč 200 ton blaga. V juji je pri- stalo 43 trgovskih ladij in sicer 6 inozemskih, ostale pa so bile do- mače.

● Priprave za jesensko setev v BiH. V Bosni in Hercegovini so že v teku priprave za jesensko se- tev. Program razvoja kmetijstva in plan setev v tej republiki pre- dvidevata, da bodo to jesen zase- jeli z ozimnimi posevki okoli 250 tisoč hektarov. Največ površin bodo zasejali s pšenico.

NAŠ OBISK

Ivan Ravnikar, pe- šanje: kvalificirana delovna sila. Začeli smo jo »uvažati«, na žalost pa si z »uvoženimi« pekli nismo veliko pomagali. Največ smo si pomagali s pri- učenimi vojaškimi pekli — s fanti, ki so v vojski delali v vojaških pekarijah in se tam delu priučili. Nekaj takih nam je uspelo dobiti. Kvaliteta kruha je pri tem nekotično trpela, vendar je šlo, čeprav je bil včasih podoben »komisu«. Pekli smo kruh in se

pekanje: kvalificirana delovna sila. Začeli smo jo »uvažati«, na žalost pa si z »uvoženimi« pekli nismo veliko pomagali. Največ smo si pomagali s pri- učenimi vojaškimi pekli — s fanti, ki so v vojski delali v vojaških pekarijah in se tam delu priučili. Nekaj takih nam je uspelo dobiti. Kvaliteta kruha je pri tem nekotično trpela, vendar je šlo, čeprav je bil včasih podoben »komisu«. Pekli smo kruh in se

V Novem mestu so bile s kruhom težave odkar pomim. Kruha je bilo vedno premalo, pa če smo se še tako trudili. Posebno kritično je postalo vprašanje, ko se je pričela bližati gradnja avto ceste. Ze prej smo se morali včasih pre- tetgniti, delali smo kot črna živina. Naše delo je nočno. Delamo v dve izmeni: ena od 6. ure zvečer do dveh zjutraj, druga od dveh zjutraj do de- setih dopoldne. Pri pečeh je vroče, tako da smo vsi »v trdo kuhani«. V starih delovnih prostorih, kjer nismo imeli niti najosnovnejših delovnih pogojev, je bilo res težko. Be- karna mora počivati dnevno najmanj osem ur, mi smo pa delali v dveh izmenah. Nad glavno nam je neprestano vi- sel strah, kaj bo, če počni cev? Mesto ti ostalo hrč kruha. Stari pekariji smo rekli bun- ker. Samjali smo o novi in jo končno dobili. S stariimi obrti bi bilo res nemogoče zado- stiti potrebam domače potroš- nje in avtoceste. Toda z novo pekarijo je nastalo novo vpra-

peklji tudi sami ob pečeh ter nekako uspeli zadostiti osem potrebam tudi takrat, ko je bilo na cesti 16.000 graditeljev. Zdjaj je že veliko laže. Novi- staja pa novo vprašanje: novi obrat ima za samo pekarijo prevelike zmogljivosti. Prišli smo v drugo skrajnost: včasih je bilo v Novem mestu kruha premalo, zdaj ga bo pa, kot je videti, preveč... Vprašanje je enako težavno, če ne celo težje, kot je bilo prej, ker so po sreči obroki za odplačeva- nje najetih posojil.

Notranjepolitični tedenski pregled

Predsednik Tito o kmetijstvu

V nedeljo so delavci največjega žele- zarskega kombinata v Zenici proslavili dograditev velikih objektov, za katere je bilo porabljenih 73 milijard dinarjev. V Zenici je dograjena kokarnica, ki bo pri- pravila na leto 600.000 ton koka. V pla- vilih bodo natopili okoli 600.000 ton suro- vega železa na leto, jeklarne pa imajo zmogljivost 750.000 ton surovega jekla in bodo lahko v valjarnah predelali 540.000 ton v različne kovane in valjane izdelke. Ob tem prazniku jih je obiskal predsed- niki republike Josip Broz-Tito ter pred- prižljivo 100.000 ljudi govoril o naših uspehih pa tudi o problemih. Sam pred- sednik je dejal, da je govoril nekaj več o pomanjkljivosti, ker želi, da bi jih čimprej zveširanih že zato, ker niso ne- premagljive. Našim bralcem posredujemo nekaj teh problemov.

Med drugim je predsednik ugotovil, da če nedavnega nismo mogli dati prednosti kmetijstvu, čeprav bi mu lahko posvetili več pozornosti. Sedaj ko je težka indu- strija tako rekoč dograjena, se ne more- mo več izgovarjati in zanemarjati skrb za kmetijstvo. Pokazalo se je namreč, da mora industrializirana dežela imeti prav tako visoko razvito kmetijstvo. Če kaka dežela nima potrebnih kmetijskih in drugih pogojev, mora biti bogata s čim dru- gim, da lahko uvaža kmetijske pridelke za preskrbo prebivalstva.

Pri nas pa imamo vse pogoje, da raz- vjamo tudi svoje kmetijstvo in prav za- mo nam dajemo sedaj prednost. Pri tem pa moramo zložit odpor v tistih trdih gla- vah, ki gledajo stoletja nazaj in uporab- ljajo star način obdelovanja zemlje, ker

ne verjamejo, da je moč na istem hekta- ru, kjer so doslej pridelali osem metrskih stotov, pridelati 70 in več metrskih stotov koruze ali pšenice ali desetkrat več dru- gih kmetijskih pridelkov. To smo v prak- si že dokazali, čeprav vemo, da so za to potrebne velike investicije. Mnogo smo že dali in še več bomo v kmetijstvo vlo- žili v prihodnjih letih. To bomo storili zato, da ne bomo odvisni od uvoza iz tujine. Naši delovni ljudje pa bodo tako ceneje in lažje prišli do potrebnih kme- tijskih pridelkov.

Vendar moramo reči, da so nekateri kmetje v naših republikah glede moder- nizacije in pospeševanja našega kmeti- jstva nekoliko nejeverni in trmojavni na- sproti investicijam, ki bodo tudi kmetu več koristile, ker bo več pridelal. V so- bodnem kmetijstvu je treba investirati, treba je orati s traktorjem in globoko, zemljo je treba pognojiti z umetnimi gno- jili in hlevskim gnojem. Poletji je treba delati nekoliko več itd. Letošnje izkušnje so dokazale, da se lahko upremo tudi su- ši in da nismo odvisni od »milosti neba«, od tega, ali bo deževalo ali ne. To pa pome- ni, da je od proizvajalcev odvisno, kako bo to vprašanje urejeno. To naj bi spo- znali tudi tisti nejeverni Tomaži med kmeti, ki se iz raznih razlogov nečejo vključiti v združbo in nočejo od nje za- tehtati pomoči pri delu. To pomoči bi lahko zahtevali prav vsi, tudi tisti, ki nimajo sredstev sami, pa tudi tisti, ki imajo sred- stva, pa jih nočejo vložiti v zemljo zato, ker baje menijo, da ne bodo dobili tiste- ga, kar so vložili. Menijo, da jim ni treba prav nič tvegati, čeprav je tveganje po-

trebno pri vsem, kar delamo. Sicer pa o tveganju ni moč govoriti, ker se je že do- sedaj pokazalo, da tveganja pri tem sploh ni.

Takim kmetom, ki teh stvari še niso pravilno razumeli, moramo zastaviti vpra- šanje, kaj bodo počeli jutri, če pride sušno leto in jim bo pridelek zaradi slabo obdelane zemlje propadel. Kdo jim bo tedaj dal tisto, kar jim je potrebno? Dr- žava ne more biti socialna ustanova in ne more dajati kmetu takrat, ko ni po- skrbel, da bi se z boljše sodobno obdelavo zemlje ognil posledicam suše. Skupnost za to ne more odgovarjati. Skupnost je odgovorna, da kmetu omogoči izboljšanje kmetijstva, zato pa morajo kmetje sami poskrbeti za svojo prihodnost. Pri tem bi morali upoštevati, da želimo tako pot za- to, da naša vas ne bo nazadovala, marveč napredovala.

Zdjaj ko je čas jesenske setve, bi morali izkoristiti vse možnosti in posejati čimveč, da bomo za prihodnje leto pre- skrbljeni ne glede na to, kakšno bo vre- me. Skrbeti moramo za to, da bomo do- bili ustrezne količine pridelkov ki so nam potrebni za prehrano prebivalstva. Pred- sednik Tito je dejal, da je čas, da se v dveh ali treh letih izognemo uvozu pše- nice v našo deželo. Pokazalo se je nam- reč, da to lahko storimo. Če bi na 600 ali 700 tisoč hektarjih posejali visokorodno pšenico, bi je imeli povsem dovolj. Do- slej smo namreč dobivali pomoč od Zdru- ženih ameriških držav. To nam seveda ni všeč, kajti naš ljudstvo nerado dobiva pomoč, ker želi biti povsem neodvisno. To lahko storimo tembolj, ker je začelo to- tudi v političnem oziru neprijetno vpliva- ti, tako da imamo zaradi tega celo poli- tične probleme.

Predsednik je govoril tudi o vprašanjih življenjskega standarda, o plačnem siste- mu in še o nekaterih drugih nalogah. M. B.

Novomeški živilski trg in sejmišče

V ponedeljek, 13. oktobra so bi- le cene na novomeškem živilskem trgu naslednje: jabolka 25 din/kg, grozdje 60 do 70 din/kg, kostanj 35 din za firkel, jajca po 22-23 din, hruške 60-70 din/kg, gobe 150 din/kg, krompir 12 din/kg in ri- bice 360 din/kg. Kmetijska za- družna Novo mesto pa je prodaja- la krompir po 10 din/kg in jabol- ka po 18 din/kg. Napodaj so bili še razni volneni in bončarski iz- delki in »sreča«, ki je bila po 80 din.

Na živilski trg pa so pripeljali 1593 prašičev v starosti od 6 do 10 tednov, po 2.300 do 4.800 din, in 42 prašičev od 3 do 7 mesecev, po 4.800 do 21.000 din. Prodanih je bilo 1283 prašičev. Največ jastu- cov je prišlo tudi iz Hrvaške.

Prijavite se za stenografski in strojepisni tečaj!

Društvo stenografov in strojepisec v Novem mestu organizira enoletni stenografski in strojepisni tečaj. — Učne ure bodo ob večerih trikrat tedensko v prostorih administrativne šole.

Prijave sprejema Dragica Rotar na občinskem komi- tetu ZKS v stari gimnaziji, telefon 144. Rok za prijavo je do 25. oktobra, tečaja pa se bosta začela 1. novembra.

Dekleta, ki ne jedo rade čokolade

Sredi poti med Brestanico in Vidmom stoji nad cesto v hrib priljepljena tovarna čokolada IMPERIAL. V njej je zaposlenih 40 ljudi — večina žensk. Delajo v dveh izmenah in napravijo 800 kg čokolade na dan. Delo je normirano. Norme prekoračijo jejo minimalno — največ do 7 odstotkov, to se pravi, da so norme pravilne. Storitnost je v Imperialu večja, kakor v naših južnih podjetjih. S trgov nimajo težav. Polovico proizvodov prodajo v Sloveniji, polovico pa v druge republike.

— Kdaj je bila tovarna ustanovljena? Sem vprašal direktorja tov. Erna Pečarja.
— Tovarno so ustanovili leta 1896 trapisti. Prvotno je bila na Rajhenburškem gradu, leta 1946 je bila nacionalizirana in takrat smo se tudi preselili v sedanje prostore. Se do nedavnega je bil pri nas v službenem razmerju tudi neki trapist. Lani je bil upokojen. Včasih se pride k nam, da malo »pocopras«.
— Kako pa je z iskerjem?
— Likerja v glavnem ne dela-

mo. Naredimo ga morda še kakšna dva vagona na leto. Ljudje poprašujejo po cenah in močnih likerjih, teh pa izdelajo že ostale tovarne dovoji. Izdelovaj pa bomo začeli čokoladno desert. S tem bomo zelo povečali izplen kakaovca, ki je uvozni artikel in ga zelo težko dobimo. Prejšnje čase je zaradi pomanjkanja kakaovca obratovala tovarna samo po nekaj mesecev letno.
— Kaj pa vaši stroji in prostori?
— S prostori smo zelo na te-

snem, a jih zaradi pomanjkanja denarja ne moremo razširiti. Nujno bi morali zgraditi skladišče. Naši stroji so stari tudi do 60 let. Vrednost osnovnih sredstev znaša samo 27 milijonov dinarjev. Nabaviti mislimo dva nova stroja, za katere imamo že pripravljen elaborat. Stala bosta po 8 milijonov din.
— Imate kakšne posebne težave?
— Imamo, imamo! Največ z vodo. Izvirki, ki smo jih zajeli, so suhi. Zdej črpamo vodo iz nekake drugega izvirka, a tudi tam je je malo. Te težave pa imamo samo v poletnih mesecih. Druga težava je: elektrika. Poraba je normirana. Prebivalci bližnjih hiš skoraj ne morejo uporabljati električnih aparatov, ker je napetost prenizka. Zgradili smo sicer transformator, toda na njegovo napeljava so priključene privatne hiše. Zgraditi bomo morali novega.

Ogledal sem si tudi tovarno. Stroji iztiskajo kokosovo olje, mešajo čokoladno maso, črpajo vodo, hladijo čokolado, meljejo in pražijo kakaovec. Pri delavkah, ki vlivajo čokoladno maso v kalupe, sem malo postal in jih nagovoril.
— Imate rade čokolado?
— Prva dva dni, ko smo prišli v službo, smo jo imele rade, zdaj pa ne več. Pa vi, jo imate radi? So me vprašale.
— Se kar.
— Potem pa le pri nas ostani! So me povabile.
Res bi me kmalu zapeljale, a ne samo zaradi čokolade. Zadnji trenutek sem se spomnil, da moram imeti »čvrst karakter« in sem odklonil.
Lep je razgled od tovarne proti Krškem in doba je čokolada »Imperial«.

Zakaj podirate mostove na Koroškem

Pred osmimi leti je letovala na Reki — v osemletki na Pečinah — prvi skupina 120 otrok iz Koroške in sosednje Avstrije, med njimi 50 otrok nemške govoreče Avstrijce, ki so v času bivanja na našem Jadranu oboji med seboj sklenili tesno prijateljstvo in tovarništvo, tako da ni bilo med njimi nobene razlike. V vsakodnevnem stiku, tako pri kopanju, v obednici, na izletih ali pri kulturno prosvetnem delu ni bilo čutili, da so to otroci dveh narodnosti, ki se pred prihodom v kolonijo niso niti videli niti poznali. Oba jezika sta imela enako mesto ter pravico. Tako je bilo ob razglasitvi dnevnega reda ali na stenočasu, pa tudi skupni pevski zbor je zapel poleg slovenskih partizanskih tudi nekaj avstrijskih. Vendar pa so vsi želeli postati pionirji in spoznali so oblike te naše organizacije celo daleč imo njihovemu odredu »Franc Tavčman-Lenart«, po znanem koroškem partizanu Lenartu. Ko je radio Ljubljana takrat posnel na trak nekaj svoje zadovoljstvo vsak v svojem jeziku. Tako je povedala Marija Serajnikova iz Svate v Rožu, kako so radi peli, se kopali, učili slovenščine pa tovarništva. Erna Pečar iz Gradca je v nemškem jeziku poudarila, da ni nobene razlike med otroci obeh narodnosti, da so si kot bratje in sestre, vsi skupaj kot velika družina, in sklenili tu, da bodo, ko se vrnejo v Avstrijo, med vsemi otroci širili narodno sporazumevanje, spoštovanje ter bratstvo med narodi. Da, in ko so odšli, niso doma pozabili na to obljubo. Most med obema narodoma na Koroškem so zgradili na našem Jadranu avstrijski otroci in ta se je iz leta v leto ob podobnih obiskih utrjeval. Že naslednje leto je pohitelo prvič po vojni 200 slovenskih pionirjev na Koroško, ko

so v prijaznem domu avstrijskega Društva prijateljev mladine v Sekiri uživali lepoto Vrbskega jezera in gostoljubje tako avstrijskega kot slovenskega naroda. Na vsakem koraku je naša jugoslovanska mladina uživala vso pozornost, spoštovanje in tudi ljubezen. Nosteti obiski tako slovenskih kot tudi avstrijskih otrok ter odraslih so to že potrdili. Zgrajen pa je bil tudi nov most med avstriško-nemško-slovensko in našo mladino. Ko je obiskal našo kolonijo dežurni glavar dr. Vedenik, je v slovenskem in nemškem jeziku poudaril važnost takih letovanj, ker bodo zblížala obe narodnosti, živeči na Koroškem, ter ju tudi povežala z rojaki onkraj meja v Jugoslaviji. Ko je ugotovil, da je lahko mladina v Titovi Jugoslaviji srečna, ker že uživa socialistično sedamjst, je dr. Vedenik izjavil, da bo tudi v Avstriji skrb socialistične stranke, da ustvari njihovi mladini tako bodočnost, kot jo že živi naša mladina pod Titovim vodstvom. Leto za letom so se take znamenjave otrok v počitnicah nadaljevale in tudi letos so v Crikvenici letovali skupaj otroci nemške narodnosti iz Avstrije z našimi dolenskim pionirji. Most bratstva med obema državama se je še bolj utrdil.
Toda v zadnjem času prihajajo iz sosednje Avstrije kaj čudni glasovi — isti deželni glavar, dr. Vedenik, ki je pred 7 leti poudarjal bratstvo med obema narodnostima na Koroškem — danes ruši zgrajene mostove, ki so jih njihovi otroci že zgradili v besedi, mostove tovarništva, skupnosti ter bratstva. Zato sprašujemo tudi tu na Dolenjskem, ker nas zanima usoda naših rojakov na Koroškem, odločilne kroge v sosednji Avstriji — kje so obljube, kje besede izgovorjene in podpisane v pogodbi! Marjan Tratar

Čebelarstvo v Suhi krajini

Malo je slišati o čebelarstvu žužemberske doline in Suhe krajine, kakor da tukaj ni te lepe in koristne panoge našega gospodarstva. Pa vendarle najdes skoraj v vsaki vasi čebelnjak, kjer pase čebelar z vso ljubeznijo svoje živalice, četudi mu v teh krajih ne dajejo kdovekakšnih dohodkov. Lovci za takimi dohodki suhokranjski čebelarji res niso.
Ze pred vojno so imeli svojo čebelarstvo podružnico. Leta 1953 pa so ustanovili čebelarstvo družino na Dvoru, ki šteje danes 30 članov s 325 AZ panji in več kranjčev. Po zadnjih letih pa so organizirani tudi v čebelarških odsekih KZ. Čebelarški odsek je so družino prav tesno povezan. V strokovnem in gospodarskem pogledu, z nasveti in medsebojno pomočjo se pridno izpopolnjuje. V ta namen prireja družina letno 2 do 3 sestanke vseh članov, na katerih izkušena čebelarja tov. Mrvar iz Žužemberka in Blatnik iz Zastare razpravljata o iskrivnostih

življenja, razvoja in dela čebele, obenem pa dajejo napotke za praktično delo v čebelnjaku. Lep je pogled na tak sestanek, kjer je pravca visoka šola zlasti za začetnike. Preprojeni s ljubeznijo do svojih živalic so ob čebelnjaku zbrani okrog predavatelja, vneto ga poslušajo, nato pa še postavljajo vprašanja. Njihov čebelarji nedeljski popoldan vselej prehitro mine.
Ker so kmetijske zadruge — zlasti še žužemberska — po svojih čebelarških odsekih v zadnjih »suhih« letih čebelarstvo na svojem področju tudi gromotno podpirale, zato tudi čebelarji svoj odvrsni med oddajajo predvsem njim. Prav tako tudi čebele. V zadnjih letih je bilo oddanih 140 rojev, 50. AZ panjev in 35 kranjčev. V kooperaciji s KZ Dvor bodo v bodoče izdelovali tudi satnice in panje po naročilu.
Zakaj je zanimanje za čebele v žužemberski dolini tako veliko? Družina ima v svoji sredi res 3 izvedence za čebelje bolezni, ki pa praktično z njimi doslej niso imeli opravka. Vse čebele so pri njih zdrave, boleznij jih še niso napadle. Vsako obrne na čebelarstvo družino na Dvoru pri Žužemberku ali pa na čebelarške odseke pri KZ.

Strokovnjak dr. Leo Kocjan je v letu 1957 obiskal in pregledal skoraj vse čebelnjake ter čebelarje še posebej naročil, naj varujejo svoj sektor in naj se zavedajo bogastva, ki ga imajo v zdravih čebelah.
Nehote se vsiljuje vprašanje, kje je vzrok, da so v žužemberski dolini tako zdrave čebele. V uvodu sem omenil, da tamonjski čebelarji niso lovci na visoke medene donose. Zadovoljujejo se z donosom, ki ga nudijo predvsem spomlad domače senože in gozdiči.
Prevažanja ne poznajo. Zaradi preskromnega medenja pa čebele v te kraje doslej niso vozili. Da bi ostal ta sektor zdrav tudi v bodoče in da bi si v njem slovenski čebelarji brez skrbi lahko nabavljali res zdrav čebelji zarod, predlagajo čebelarji, naj bi odgovorni činitelji — predvsem občinski ljudski odbor v Žužemberku — sprejeli odlok o zaščiti sektorja in o prepovedi dovoza tujih čebel v te kraje, ki tako niso priznani za posebna pasišča.
Vsak pa, ki si želi nabaviti res zdrave čebele, naj se obrne na čebelarstvo družino na Dvoru pri Žužemberku ali pa na čebelarške odseke pri KZ.

Kruh bo le za 2 dinarja dražji

pravijo v novomeški pekarni — Premalo in preveč kruha — Kako polno izkoristiti obrat — Keksi: kruh

Novomeški peki so z novo pekarnjo na Ločenski cesti mnogo pridobili. Upravnik Ernest Peklar mi je s predsednikom DS Ivanom Ravnikarjem, ki je obenem obratovalca tega novega obrata, rad razkazal nove prostore.
V novi pekarnji je montirana nova tunelska peč domače izdelave z zmogljivostjo 500 kilogramov kruha na uro. Imajo tudi sejalni stroj z zmogljivostjo 2000 kg na uro. Ta stroj je v prvem nadstropju pekarije v skladišču za moko, kamor lahko spravijo 8 vagonov moko. Vrečo odpro in vsujejo v korito sejalnega stroja, kjer gre skozi številna sita, nato pa po kanalu v nižje nadstropje v pekarijo. Presejana moka nato pada v meslini stroj (imajo dva), ki iz

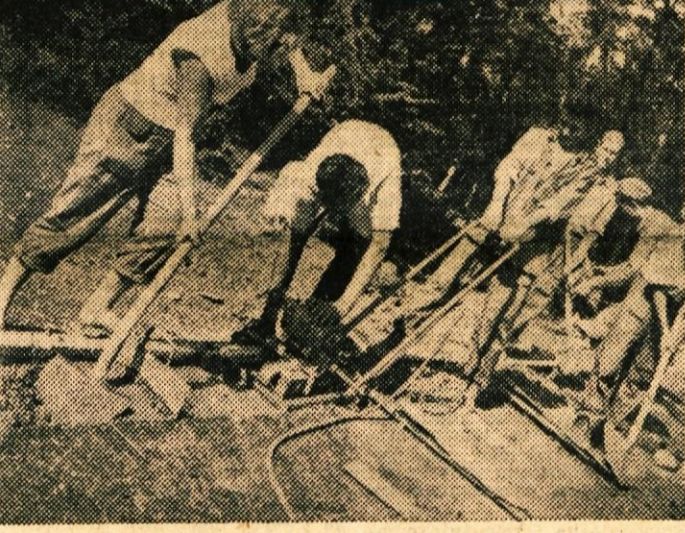
nje naredi testo. Oblikovanje in tehtanje je ročno. Izdelani surov hlebec ali štruco z vozničkom (imajo jih 20) prepečejo do tunelske peči. Skozi peč se kruh vozi na transporterju, traku iz jeklenih plošč. Na eni strani gre štruca v peč surova, na drugi pa delček čez nekaj minut že pečena ven. Temperatura v peči se vrtili okoli 240—260 stopinj Celzija. Ko sem vprašal, kakšna je, so najprej odprli vrata kurilnice in me povabili, naj vtaknem roko notri, da bom ugotovil... Peki pač ne bi bili peki, če se ne bi radi norčevali. Nato so me vprašali, če imam kaj prašne hlače. Rekli so mi, naj jih kar slečem, da jih bodo dobro očistili prahu. Tako sem zvedel še za en stroj, ki ga ima-

jo — stroj za strepanje vreč. V vreči, ko iztrajajo moko, ostane še vedno nekaj moke na jutovini in v vogalih. Ta stroj jo pa dobesedno do zadnjega praška potegne iz nje. Izpraznjeno vrečo nataknejo na posebne žične profile, vključijo tok in, preden nastežejo do deset, snamejo vrečo popolnoma čisto, tako kot bi jo očistil s sesalcem za prah.
Nato sem si ogledal še naprave: kopalnice, stranišča, umivalnico, slačilnica, v kateri ima vsak pek svojo omarico, vse lično in lepo urejeno. Res je z novo pekarnjo Novo mesto vsekaror mnogo pridobilo, ima pa tudi svoje slabe strani.

Najprej to — v njej je mogoče speči 800 kg kruha dnevno, medtem ko ga Novo mesto porabi v času največje potrebnosti, to je poleti, največ 600 kg. Obrat torej ne more biti popolnoma izkoriščen. Kljub temu bi morala obenem z njo delati še ena pekarnja v mestu. Prvič zaradi možnosti okvare na napravah, drugič pa ne smemo pozabiti mnogih novomeških gospodinj, ki kruh same doma zamesijo in ga odnesejo v peko. Torej uslužnostna peka. To je razumljivo, saj pri nas še danes na kmetih ocenjujejo gošpodinje po tem, kakšen je njen kruh. Razen tega se pa le bolj izplača mestni doma, če je družina številna.
Drugo vprašanje je prevoz. Nova pekarnja je skoro 1 kilometer oddaljena od središča mesta. Treba bo nabaviti sodoben avtomobil za prevoz kruha, opremljen z ventilatorji, tak ki bi ustrezal vsem sanitarnim tehničnim predpisom. Zdej, ko nova pekarnja dela še največ za potrebe avtoceste in le z manjšimi količinami dopolnjuje potrebe Novega mesta, dovažajo te količine s triciklom. V Brčljini in Smihel pa vozijo kruh s »hijaho« (s konji)...

»Dajte nam strojev!«

Mnogo truda nas je stalo, preden nam je uspelo prepricati našega kmeta, da ne more več delati tako, kot so njegovi prapredniki, da mora s časom naprej. Mnogo stopinj je bilo narejenih, mnogo besed je bilo izgovorjenih, toda uspeh je že čutili.
Na občnem zboru kmetijske zadruge Šmarjeta je bilo. V drugi polovici meseca septembra. Pogovorili so se o marsičem. Mnogo so govorili o novih semenih in o novih vrstah rastlin, ki smo jih pričeli gojiti. Ugotovili so, da so nove vrste zahtevnejše, kot liste, ki so jih gojili doslej. Več zahtevaljo. Motika, brana in plug več ne zadostujejo. Šmarješko področje je hribovito. Tudi hribovski kmetje bi radi pričeli »na novo«. Reklji so: Kaj res nihče ne misli na nas, da bi nam oskrbeli stroje, ki bi lahko z njimi obdelovali po naših strmih, priključke, ki bi jih ti stroji vodili? Tako so se vprašali.
Zahtevali so, naj bi strokovnjaki pričeli razmišljati o strojih, primernih za hribovita področja. Dogodek je videti na prvi pogled nepomemben. Toda samo na prvi pogled. Medtem, ko prepričujemo kmete na ravnini, povsod tam, kjer bi jim bilo treba reči samo »da« in že bi zabrneli stroji, se oglašajo hribovski kmeti in zahteva strojno obdelavo, ker je spoznal, da je boljše! Dogodek je tako pomemben, da se je vredno nad njim zamisliti!



Da bo »cesta ravna, uglajena« — tudi za to skrbe brigadirji

Kako je z mlekom

V potrošnji mleka je Jugoslavija v primeri z drugimi bolj razvitemi deželami na precej skromnem mestu. Po podatkih FAO (svetovne organizacije za kmetijstvo in prehrano) je v letih 1950 do 1952 znašala naša dnevna potrošnja na prebivalca 253 gramov, leta 1955 pa 267 gramov. V istem letu pa so porabili Francozi dnevno na prebivalca 416 gramov, Danci 556, Italijani pa je 236 gramov. Naša povojna proizvodnja mleka je v primeri s predvojno porasla: od 1970 milijonov litra leta 1939 na 2024 milijonov litrov v letu 1956. Porast proizvodnje mleka je bil različen v različnih državah, najhitrejši pa na področjih, kjer so bile potrebe večje in pogoji boljše, na primer v okolici velikih mest; tam dajo krave sedaj letno 1700 do 2000 litrov mleka, povprečje v Jugoslaviji pa je 1100 litrov. Skupaj vzeto smo leta 1956

imeli okrog 113 letrov mleka na prebivalca, največ v Sloveniji — 226 litrov, nato na Hrvaškem — 166 litrov. V Srbiji je proizvodnja na prebivalca znašala okrog 86 litrov, v Makedoniji pa je 14 litrov. Predvidevajo, da se bo proizvodnja mleka do leta 1961 povečala do 2885 milijonov litrov letno, to je za 33 odstotkov več v primeri z letom 1956.

Imeli okrog 113 letrov mleka na prebivalca, največ v Sloveniji — 226 litrov, nato na Hrvaškem — 166 litrov. V Srbiji je proizvodnja na prebivalca znašala okrog 86 litrov, v Makedoniji pa je 14 litrov. Predvidevajo, da se bo proizvodnja mleka do leta 1961 povečala do 2885 milijonov litrov letno, to je za 33 odstotkov več v primeri z letom 1956.

Imeli okrog 113 letrov mleka na prebivalca, največ v Sloveniji — 226 litrov, nato na Hrvaškem — 166 litrov. V Srbiji je proizvodnja na prebivalca znašala okrog 86 litrov, v Makedoniji pa je 14 litrov. Predvidevajo, da se bo proizvodnja mleka do leta 1961 povečala do 2885 milijonov litrov letno, to je za 33 odstotkov več v primeri z letom 1956.

Imeli okrog 113 letrov mleka na prebivalca, največ v Sloveniji — 226 litrov, nato na Hrvaškem — 166 litrov. V Srbiji je proizvodnja na prebivalca znašala okrog 86 litrov, v Makedoniji pa je 14 litrov. Predvidevajo, da se bo proizvodnja mleka do leta 1961 povečala do 2885 milijonov litrov letno, to je za 33 odstotkov več v primeri z letom 1956.

Imeli okrog 113 letrov mleka na prebivalca, največ v Sloveniji — 226 litrov, nato na Hrvaškem — 166 litrov. V Srbiji je proizvodnja na prebivalca znašala okrog 86 litrov, v Makedoniji pa je 14 litrov. Predvidevajo, da se bo proizvodnja mleka do leta 1961 povečala do 2885 milijonov litrov letno, to je za 33 odstotkov več v primeri z letom 1956.

Imeli okrog 113 letrov mleka na prebivalca, največ v Sloveniji — 226 litrov, nato na Hrvaškem — 166 litrov. V Srbiji je proizvodnja na prebivalca znašala okrog 86 litrov, v Makedoniji pa je 14 litrov. Predvidevajo, da se bo proizvodnja mleka do leta 1961 povečala do 2885 milijonov litrov letno, to je za 33 odstotkov več v primeri z letom 1956.

Učiteljstvo v Šentjerneju odgovarja

Članek, ki ga je 2. oktobra objavil v Doli listu Slavko Dokl, na podlagi informacij, ki jih je dobil, je res predramil prosvetne delavce iz Šentjerneja, toda ne zaradi tega, ker niso izpolnjevali svojega prosvetnega poslanstva med mladino, temveč zaradi nepravilnih in krivičnih očitkov, ki so jih izrekli ljudje, dobro poučeni o izvenslovenskem prosvetnem delu učitelstva.
Da stvarno odgovorimo na motivenje, bomo skušali v kratkih obrisih orisati naše delo, ki je v našem kraju zelo težavno in je, žal, rodilo le skrajno osmalovaževanje.
Letos je članica učiteljskega zbora režirala dramo »Svet brez sovraštva«. igrali so člani iz podjetja Telekomunikacij. Tovaršica jih je učila z največjim prizadevanjem in dobrovoljno neštete večer ure, da je igra lepo uspela. Na Dan borca je hotela režiserka v počasitve dne poveliti igro, a je vpletela na odpor pri igralcih, češ da ne bodo igrali zastonj. Moški igralci so med vso igro sabotirali, niso se hoteli kostumirati in so bili sploh skrajno nedisciplinirani. Med temi igralci je bil tudi tovariš, ki je podal izjavo o nedelavnosti učitelstva. Z največjim potrpljenjem je spajala režiserka igro do konca, četrty okrogčina zaradi nerazumljivega odnosa igralcev do dneva, ob katerem se vsak četudi čuteč človek želi oddolžiti spominu naših borcev.
S člani kolektiva istega podjetja je družina članica učiteljskega zbora kljub visoki nosečnosti v največjem mrazu naštdirala uspešno »veolgro«.
Igra »Trinjišnica«, ki jo je tudi režirala članica učiteljskega zbora, je po 18 vajah propadla, ker se med mladino ni našel še enkrat tedensko in mladini je do-

igralci, ki bi bil moral povedati le nekaj stavkov
Bridke izkušnje je imela članica učiteljskega zbora, ki je na prošnjo prevzela pevski zbor. Pevski zbor (tako) ob ustanovitvi odgovodalci, vaje ženskega zbora pa so postale prava muka. Pevke so prihajale z velikimi zamudami, večina jih pa sploh ni bilo. Kljub točnosti in vestnosti je morala pevovodkinja neprestano prenašati očitke, da zbor ne uspeva. Vendar je zbor kar dobro nastopal pri proslavih in končno pri zaključnem koncertu šentjernejskih pevskih zborov (ženski zbor, pionirski zbor in šentjernejski petelinčki), katere je vse vodil učiteljski zbor. Peli so v na pol vrzili dvoran, saj koncerta niso obiskali niti oni, ki bi morali dati moralno zadoščenje opravljenemu trudu in pevčev veselje za nadaljnje delo. Edino »priznanje« je bila opazka v članku, »da je pevski zbor propadel«.
Isto razočaranje je doživel član učiteljskega zbora, ki je naprosil, da se podjetja Telekomunikacij, prevzel predavanja. Na slušatelje je zamenjal čakal.
V okviru Ljudske univerze so bili za neznanen prispevek organizirani jezikovni tečaji iz angleščine, francosčine in nemščine. Prizadevanje je bilo malo, a še po prvih urah, ko so videli, da je treba nekoliko prizadevanosti, so izostali in tečajje smo morali ukiniti. Edino mladina iz trgovske stroke bi bila rada posebej tečajje in kar nerazumljivo je, da se prijavljajo, a niso smeli niti za eno tedensko večerno uro odtegniti delu. Tudi te tečajje je vodila članica učiteljskega zbora.
Šentjernejska knjižnica se oddelkuje po svojem knjižnem bogastvu. Ima nad 1700 knjig, posojilni entrikrat tedensko in mladini je do-

na možnost bogate izbire knjig za razvedrilo in nadaljnjo izobrazbo. Žal je med posloško mladino zelo malo zanimanja za dobro knjigo. Knjižnico vodijo od vsega početka člani učiteljskega zbora. Nihče, ki nima vplogeda v to delo, ne sluti, koliko ur mora žrtvovati knjižničarka za poslovanje, urejanje in nabavljanje knjig.
Tudi poverjenik Predsednevo družbe, članica uč. zbora, se pritožuje, da je premlajno zanimanje med mladino, največ pa zato, ker nad polovico naročnikov iz podjetja Telekomunikacij noče plačati naročnine.
In kdo je pripravil mladino za zlet Partizana v Bihacu in za druge fizikulture nastope? V čigavih rokah so javne proslave, kdo se udeležuje pri sindikatih, kdo opravlja utrudljivo delo sekretarke pri Rdečem križu, pri Društvu prijateljev mladine, pri Društvu za napredek gospodinjstva, kdo liči in maskira igralce, dela plakate, kdo je vodil lutkovno gledališče, itd. — vse učiteljsko.
Vsak, ki upošteva vse te težke razmere in nerazumevanje ljudi za izvensloško delo, ki ga opravlja učiteljsko kljub prezaosobenosti v šoli zaradi pomanjkanja učnih moči, bo razumel, da so očitki v članku tov. Dokla povsem krivični in da je učiteljsko šentjernejske osemletke upravičeno užaljeno.
Učiteljski kolektiv

POTROŠNJA NA VASI IN V MESTU

V potrošnji mleka so znatne razlike med kmečkimi in mestnim prebivalstvom. Na kmetih je mleko zelo pomembno živilo. Vsak član kmečkega gospodarstva v Jugoslaviji porabi povprečno 73 litrov mleka na leto, največ v Sloveniji — 162 litrov, na Hrvaškem in v Črni Gori po 113 litrov, v Srbiji 33 in v Makedoniji 15 litrov. Kar se pa tiče uživanja mlečnih proizvodov, jih največ potroši hrvaško in srbsko kmečko prebivalstvo — 7 kg na prebivalca letno, slovensko pa je 3 kg.

ČEDALJE VEČ MLEČNIH IZDELKOV

V povojnih letih se je močno razvila vloga mlekarj v preskrbovanju prebivalcev po mestih. Pred vojno je bila skupna zmogljivost vseh mlekarj okrog 426 tisoč litrov dnevno, danes se je dvignila na 1.207.000 litrov. Predvideno povečanje proizvodnje na 2885 litrov v letu 1961 terja zgraditve novih kapacitet za okrog 1.180.000 litrov. Ni pretiliko pomembna kapaciteta, kakor neprimerno višja kvaliteta dela. Predvojne mlekarne s svo-

jo opremo se skoraj ne morejo primerjati z današnjimi glede kvalitete, zbirne in rentabilnosti izdelkov. Pri opremi novih mlekarj je bila zelo pomembna tehnična pomoč organizacije Združenih narodov.
Danes imamo na trgu dolgo vrsto raznih mlečnih izdelkov, osvajamo pa tudi izdelavo najrazličnejših mlečnih napitkov. Naglo se razvija proizvodnja mleka v prahu. Leta 1951 smo ga proizvedli komaj 81 ton, predlanskim pa že 912 ton.
Poudariti pa moramo, da razvoj našega mlekarstva trgovinska mreža še ne ustreza. Rezultati analize razdeljevanja in prodaje tekočega mleka v malo-prodajni mreži kažejo, da še nimamo dokončno izdelanega sistema. Najbolj razvito mrežo prodajalnica mleka ima Slovenija. Veliko število prodajalnic v drugih republikah je tehnično slabo opremljenih in ne morejo skladščiti dovoljne količine pastereziranega mleka za prodajo v teku vsega dneva, zato ga navadno prodajajo le po nekaj ur.

Metliške novice

Kmetijska zadruga Metlika je to jesen odkupila okoli 50 vagonov sadja za industrijsko predelavo. Večji del je odkupila tepke, ki jih je plačala po 8 din kg. Zadruga odkupuje tudi namizno sadje, vendar je sadja dobre kakovosti na tem področju zelo malo.
Večjih presezkov krompirja zaradi suše v metliški okolici letos ni. Pridelek je manjši kot lani. V kolikor ima posameznik več krompirja, kot ga potrebuje za sebe, ga bo lahko porabil za pitanje živine. Zadruga ima pogodbe za rejo nad tisoč praščev, tako da odkupi tedensko od 30 do 120 praščev za zakol.

metliškem okolišju najdlje potje jesen odkupila okoli 50 vagonov sadja za industrijsko predelavo. Večji del je odkupila tepke, ki jih je plačala po 8 din kg. Zadruga odkupuje tudi namizno sadje, vendar je sadja dobre kakovosti na tem področju zelo malo.
Večjih presezkov krompirja zaradi suše v metliški okolici letos ni. Pridelek je manjši kot lani. V kolikor ima posameznik več krompirja, kot ga potrebuje za sebe, ga bo lahko porabil za pitanje živine. Zadruga ima pogodbe za rejo nad tisoč praščev, tako da odkupi tedensko od 30 do 120 praščev za zakol.

metliškem okolišju najdlje potje jesen odkupila okoli 50 vagonov sadja za industrijsko predelavo. Večji del je odkupila tepke, ki jih je plačala po 8 din kg. Zadruga odkupuje tudi namizno sadje, vendar je sadja dobre kakovosti na tem področju zelo malo.
Večjih presezkov krompirja zaradi suše v metliški okolici letos ni. Pridelek je manjši kot lani. V kolikor ima posameznik več krompirja, kot ga potrebuje za sebe, ga bo lahko porabil za pitanje živine. Zadruga ima pogodbe za rejo nad tisoč praščev, tako da odkupi tedensko od 30 do 120 praščev za zakol.

metliškem okolišju najdlje potje jesen odkupila okoli 50 vagonov sadja za industrijsko predelavo. Večji del je odkupila tepke, ki jih je plačala po 8 din kg. Zadruga odkupuje tudi namizno sadje, vendar je sadja dobre kakovosti na tem področju zelo malo.
Večjih presezkov krompirja zaradi suše v metliški okolici letos ni. Pridelek je manjši kot lani. V kolikor ima posameznik več krompirja, kot ga potrebuje za sebe, ga bo lahko porabil za pitanje živine. Zadruga ima pogodbe za rejo nad tisoč praščev, tako da odkupi tedensko od 30 do 120 praščev za zakol.

metliškem okolišju najdlje potje jesen odkupila okoli 50 vagonov sadja za industrijsko predelavo. Večji del je odkupila tepke, ki jih je plačala po 8 din kg. Zadruga odkupuje tudi namizno sadje, vendar je sadja dobre kakovosti na tem področju zelo malo.
Večjih presezkov krompirja zaradi suše v metliški okolici letos ni. Pridelek je manjši kot lani. V kolikor ima posameznik več krompirja, kot ga potrebuje za sebe, ga bo lahko porabil za pitanje živine. Zadruga ima pogodbe za rejo nad tisoč praščev, tako da odkupi tedensko od 30 do 120 praščev za zakol.

Po starih stopinjah

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

»Volk dlako menja, npravi pa ne, pravi ljudski pregovor. Za nekatera posameznike slabe politične preteklosti bi lahko tudi porabili ta pregovor. Ko se ob osvojitvi znašili z licem v lice z ljudstvom in njegovimi pravnimi predstavniki, jih je njihova bojevitost proti vsemu naprednemu, ki so jo imeli med vojno, navidezno zapustila. Za aktivno podpiranje okupatorjevih pomočnikov in vse ostalo zlo, ki so ga s svojim delovanjem prizdeli narodnoosvobodilnemu boju in lastnemu ljudstvu, so bili nekateri obsojeni na eno ali drugo kazen. Po prestani kazni pa so dobili državljanske pravice, kot vsi ostali ljudje. To pa nekaterih ni prepeljalo na pravo pot.

»DUHOVNO ŽIVLJENJE« IZ TRSTA

Podjetja in sindikalne podružnice zadnja leta prirejajo skupinske izlete v Trst. Tak izlet je letos junija organizirala za svoje člane tudi sindikalna podružnica tovarne zdravnika »Krkas« iz Novega mesta. Med člani kolektiva, ki so se udeležili izleta, je bila tudi Rada Matoh, bivša prosvetna delavka, sedaj zaposlena v tem podjetju. Matohovo pozna vsa okolica. Med vojno je bilo goreča privrženka zloglasnega klerofašističnega fanatika kaplana Volbana in njegovih idej. Zaradi kaznivih dejanj med vojno je bila po osvoboditvi obsojena.

Ko se je vrnila iz prestajanja kazni, ni bilo po njenem zatrjevanju na svetu človeka, ki bi bil bolj po nedolžnem preganjan. Njeno zadevo so obravnavali velikokrat na raznih sestankih, da so bili ljudje že nejevoljni, ker so dobro poznali njeno politično zagrizenost.

Izlet v Trst je Matohova izkoristila za povezavo s prbeglimi nasprotniki naše družbe.

ne ureditve. Svojemu bivšemu sodelocu duhovniku dr. Prešernu je nesla darilni paket sestre, ki ji je dala tudi njegov naslov. Na obisk k Prešernu je peljala s seboj še dve dekletki iz istega podjetja, vsekakor svoji somišljenki. O čem so razpravljali, ni težko uganiti. Na razpavi pri Prešernu so dobile neke brošure z nabožnimi naslovi. Za najboljšo »duhovno hrano« pa so morale počakati, da ji je Prešeren prinesel iz knjižnice neke cerkve.

Brošure so spravile v našo državo. Matohova je potem skrbela, da so si tolažili želje duše s hrano iz brošur »Duhovno življenje«, »Katoliški misijonari« in podobnih, ki so jih prinesli iz Trsta takih kot so omenjeni v uvodu. Kakšna je njihova potreba po duhovnem življenju, kaže vsebina brošur. Ta ni niti najmanj pobožna, pač pa polna blaženja našega državnega in političnega vodstva, klevetanja narodnoosvobodilnega boja in partizanov ter poveličevanja belogardizma in fašističnih idej. Res več kot čudna duhovna hrana ljudi, ki jim je ljudska oblast merskiška spregledala in oprostila ter jim dala vse demokratične pravice. Seveda je Matohova posredovala to »hrano« le svojim somišljenikom.

Zaradi širjenja sovražne literature in vnašanja v državo prepovedanega tiska, je bila Matohova 30. septembra obsojena na okrožnem sodišču v Novem mestu na 19 mesecev strogega zapora. Na razpavi je zatrjevala, da ni vedela za vsebino brošur, ki jih je pošiljala. Za to je zvedela baje šele v preiskavi. Ljudje (seveda njejeva kova) da so želeli »duhovno hrano« in ona jim je to samo zaradi usluge preskrbela.

Da se politično prepričani Matohove od vojne sem ni nič

spremenilo, so politične organizacije večkrat opozarjale. Navzlic temu je prošila za izbris prestane kazni, trdeč, kako se ji je po vojni zgodila krivica. Dobila je zaposelitve in to v zadnjem času zaposlitve v 22 tisoč dinarjev prejemkov. V kolektivju je imela še dalje večjo besedo in veljavo, mnogo večjo, kot bi jo smela imeti spriče svoje preteklosti in sedanjega političnega zadržanja. V času, ko je razširjala zgoraj navedeno sovražno literaturo, je v družbi z neko izseljenko obiskala tudi grad Strugo, kjer so nastanjene nune iz Šmihela. Da sta laže opravili pot, jim je nekdo iz podjetja »Krkas« priskrbel občinski osebni avtomobil...

V času, ko se je potegovala za izbris kazni, je vzdrževala pismene stike z različni pobe-

Podbočje dobi vodovod

Društvo mladih tehnikov v Podbočju bo kmalu dobilo svoj delavnic. Kakajše je potrebne mize. To društvo je dobilo letos tretjo nagrado v okrajnem tekmovanju Društev mladih tehnikov.

V osemletki v Podbočju pripravljajo mlečno kuhinjo. Štedilnik je imajo. Kmetijsko-gospodarska sola, ki je imela letos samo teoretični pouk, bo imela letos tudi praktičen.

V Podbočju je bilo prvotno predvideno, da dobi vodovod samo sola. Vaščani so sklenili, da bodo pomagali graditi vodovod, če ga bodo dobili tudi oni. Postavljen je bil takoj vodovodni odbor; Centralni higijenski zavod iz Ljubljane pa je izdelal brezplačno načrte za vsa vasa. Vodovod bo stal 8,5 milijonov. Občina bo prispevala samo 1,5 milijona, ostalo pa vaščani s prostovoljnimi delom. Obvezali so se, da bo vsak pri-

glimi osebam in drugim nazaj spromikni Jugoslavije. Tako je ves čas, odkar je jedla kruh, katerega ji je nudila socialistična domovina in uživala delo državljanske ugodnosti, delala premišljeno proti svoji domovini. Milo kaznovanje za storjena dejanja med vojno, več kot pošten kos pravice kruha in vse ostale benefice, ki jih je uživala, je vračala s širjenjem strupene sovražne propagande.

Takšen je moralni lik ljudi, ki jih je vzgajal zločinski klerofašizem. Navzlic vsej praznoslovju, ki jih ima naša družba do takih ljudi, bi bila vendar potrebna budnost nad delovanjem takih posameznikov, zato, da ne bodo s svojim delovanjem zastrupljali drugih, zlasti mladino.

Gozdarskolesna poslovna zveza za Novo mesto gradi z delno pomočjo DIP Turo polje čisto Sotna — Dol — Mladje — Prunša vas. Ta cesta bo povezovala hribovsko — partizanske vasi s svetom. Cesto bodo predvidoma izročili prometu 1. novembra.

Lepa postrežba, lep odnos

Bili smo na odhodu v Šmarjeških Toplicah. Bilo je res prijetno in prav tako nam je čas tako hitro, prehitro minil in poslovliti smo se morali od Zdravilišča in tega prijetnega kotička Dolenjske. Čutili smo pa za svojo dolžnost, da se javno zahvalimo vsem uslužbenecem Zdravilišča za res prijazno, kulturno postrežbo in za lep odnos do nas, gostov.

Gostje iz Splita

Redenski koledar

Cetnik, 18. oktobra — Jadviga Petek, 17. oktobra — Mira Sobota, 18. oktobra — Luka Nedelja, 19. oktobra — Ebinj Ponedeljek, 20. oktobra — Felician Tokre, 21. oktobra — Urška Sreda, 22. oktobra — Zorislava

Sonce: 21. vzhaja ob 6,26 in zahaja ob 17,07. Dan je dolg 10 ur 41 minut

Luna: 19. oktobra ob 15,97 prvi krajec

OKINO

Brezice: 17. in 18. 10. rusko-jugoslovanski film »Aleksa Dundić«, 19. in 20. 10. jugoslovansko-francoski film »Ko pride ljubezen«, 21. in 22. 10. jugoslovanski film »Kralj v nebo«, 23. in 24. 10. ameriški barvni film »Artisti in modeli«, 25. in 26. 10. ameriški barvni kinema-skopski film »Indižanski borec«, 27. in 28. 10. ameriški kavbojski barvni film »Fant iz Oklahome«, 29. in 30. 10. angleški film »Divja Barbara«, 31. in 1. 11. 10. ameriški barvni film »Steza slonov«, 2. in 3. 11. 10. ruski barvni film »Snežna kraljica«, 4. in 5. 11. 10. nemški barvni film »Ni prostora za divje živali«, 6. in 7. 11. 10. češki film »Zaostriže, prošnja«, 8. in 9. 11. 10. ameriški film »Možje«, 10. in 11. 10. češki film »Dobri vojak Švejk«, 12. in 13. 10. ameriški film »Še bodo mi verjeli«, Predstava v nedeljo ob 16. in 19. uri, 14. in 15. 10. ameriški film »V kanjonih Kolorada«

MALE OGLASILE

PROJAM HIŠO z gospodarskim poslovanjem in sadnim vrtnarstvom, 15 minut od železniške postaje Mirna peč, v bližini avto ceste. Vseletve po dogovoru. Ugoden nakup. Naslov v upravi lista. (411-48)

LUSČINI STROJ, popolnoma nov, prodam. Naslov v upravi lista. (609-58)

PROJAM ženske rjave zimske čevlje šte. 38 in črna plašč. — Solska 6. Novo mesto. GOSPODINSKO POMOČNICO, lahko tudi začetnico, pridno in pošteno iščem. Dvornik, Buševa vas — sola — p. Cerklje ob Krki.

TAKO SPREJMEM gospodinsko pomočnico, starost od 30 do 45 let, štiričlansko družino. Naslov v upravi lista. (610-58)

CEVLJARSKEGA vajenca sprejmem Bederič Jože, Babna gorica 35 — p. Skofljica pri Ljubljani. Zanimalo me je tudi delo AMD Novo mesto, njegova pomoč tekmovalcem in uspehi ostalih dirkačev. Na to vprašanje je tov. Pleničar takole odgovoril:



Andrej Pleničar se uvršča med najboljše mopediste-dirkače v Sloveniji

»AMD Novo mesto dobro skrbi za nas tekmovalce, ki pa smo bolj redki. Pomaga nam, da se lahko udeležujemo dirk. Na nekaterih dirkah nas je tekmovalo več iz AMD Novo mesto, toda resneje sva se dirkam posvetila le midva z Novomkom. Dane tekmuje na Mottomotorigiju 125 cm. Tudi on je dosegel že lepe uspehe na dirkah (v Trbovljah in Novi Gorici 3. mesto), žal pa se zaradi službe ne more udeležiti vseh dirk, kar mu onemogoča hitrejši napredek.«

Fr. Mikec

OBVESTILA

V Tednu muzejev obiščite Dolenjski muzej v Novem mestu. Odprt je vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 17. ure. Sidelari, skulpture, šole; sporočite muzeju svoj obisk na telefonsko številko 142, da vam pripravijo strokovno vodstvo za ogled muzejskih zbirk.

PRIREDITEV UPOKOJENCEV Društvo upokojenec v Novem mestu priredi v soboto, 18. oktobra ob 20. uri v Domu ljudske prosvete kulturno prireditev. Sodelujejo pevski zbor upokojenec in zbor Novega mesta. Na spondu je tudi enodeljanka »Ščite in denare«. Novomeščani, obiščite to prireditev Društva upokojenec.

RAZPIS Občinski ljudski odbor Kostanjevici razpisuje v skladu s smislu zakona o prometu v zemljiščih in stavbah (Ur. L. FNRK št. 26/54)

Javno dražbo nepremičnin v Podbočju. Zasedajo stavbišče 14 m x 3 m, pri čemer sta stanovanjsko hišo s kamnom zidano in priložna opeka, potrebna popravila. Datje nezadovoljivo stavbišče v izmeri 47 m, sadovnjak v izmeri 1149 m in zelenjaden vrt 239 m². Navedeno

ne nepremičnine se nahajajo v Podbočju na lepem, dostopnem mestu, povezanem z okrajno cesto. Javna dražba bo na licu mesta v četrtek, 18. oktobra ob 9. uri dopoldne. Izključna cena za vse navedene nepremičnine je 304.650 din. Interesenti-dražitelji morajo položiti eno uro pred pričetkom dražbe kavnico v iznosu 20% izključne cene v roke dražbeni komisiji. Izdražitelj-kupec mora poravnati celotno kupnino v roku 14 dni po izvršeni dražbi.

Občinski ljudski odbor Kostanjevica — Podbočje

ZAHVALA

Vsem, ki ste nam ob tragični izgubi našega dragega SINKA FRANKA kakor koli izkazali sočutje in pomagali ob njegovi prerani smrti in pogrebu se iz srca zahvaljujemo. Posebno se zahvalimo ob. kom. ZK, upravitelju semiške šole za ganljive poslovlilne besede, gospod. obratu Crnomelj, obratu Telekomunikacije Vrtača, sosedom kakor tudi vsem drugim, ki so za spremili na njegov zadnji pot. Zalujoča: mati in oče.

ZAHVALA

Prisrčno se zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, ki so nam ob nenadni in nenadostilji v izgubi našega predragega moža, očka, brata, srca in zeta IVANA ADAMA frizerskega mojstra

stali ob strani in izkazali toliko pozornosti in sočustvanja. Zahvaljujemo se tov. Maksu Valetu, predsedniku ObLo Novo mesto, za vso skrb in prijazno pomoč. Govornikom tovarišju Riku Cigoju, predsedniku občinske obrtne zbornice, tovarišju Podetu

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO V času od 4. oktobra do 11. oktobra je bilo rojenih osem dečkov in 12 deklic. Peročili so se: Osterman Martin, mizar s Trske gore in Sitar Zlata, delavka iz Šmihela, Mikšič Franc, testar iz Kostanjevici, in Justina Može, delavka iz Husinje, Slavko Mohar, natak in Martina Lužar, kuharica, oboja iz Kopra.

Umri je Blatnik Jože, posestnik iz Klopce, star 56 let.

IZ MOVOVNEŠKE RODNOSTNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Angela Suhodolnik iz Zuženberka — dečka, Vera Koz iz Martinje vasi — dečlička, Alojzija Brnjavec iz Prankovca — dečka, Ivanka Akšerko iz Mirne — dečlico, Jožeta Huzdolin iz Velikih Brusnic — dečlico, Marija Mohar s Krke — dečka, Vida Klobučar iz Crnomonje — dečlico, Irena Zupancič iz Prankovca — dečka, Jožeta Vodopivec s Hrastja — dečka, Maruša Sterk iz Dolenje vasi — dečlico, Alojzija Pevec iz Dolnje Rake — dečka, Alojzija Patek iz Dobričana — dečlico, Frančiska Pencza iz Malega Slatnika — dečlico, Matilda Pleškovč iz Dolnih Kamenc — dečlico, Fir Pepca iz Grabrova — dečka, Agata Nemeč iz Novega mesta — dečlico, Rozalija Keželj s Karteljeva — dečlico, Marija Ogrin iz Mokronoga — dečka.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekla dva tedna so v brežiški porodnišnici rodile: Gordana Gotovc iz Brež, dečlička, Jožefa Budna iz Krajinje brda — dečlico, Nataša Graul iz Celja — dečlico, Zora Grmovšek iz Podgorja — dečka, Barica Šmodlar iz Movra — dečlico, Anica Širak iz Krasarje — dečlico, Gréta Demarž iz Volkja — dečka, Ana Kerin iz Slovca — dečlico, Ljubica Božiček iz Bistrice ob Sotli — dečka, Ivanka Mausar s Gore — dečlico, Ana Pavlovič iz Buševca vasi — dečka, Anica Kolar iz Brastine — dečka, Terezija Sekoranja iz Piršenberga — dečlico, Marija Umek iz Kržiža — dečka, Ivanka Setine iz Mokric — dve deklici, Marija Kutarčič iz Ključa — dečka, Ljubica Trnkuš iz Celjaka — dečka, Stefica Nežič iz Rozže — dečlico, Ivanka Juranovič iz Ljubljane — dečka, Marija Vuk iz Podrsede — dečlico, Justina Poljšak iz Podrsede — dečka, Rozalija Jalovec iz Zadovinka — dečlico.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: Jože Brule delavec iz No-

Ciglerju, tajniku obrtnega kulturnega društva in stanovanjskemu tovarišju, Francu Zakarju za toplu izraženo poslovlilno besedo.

Iskrvena zahvala zdravniku dr. Miru Vodniku za lajšanje bolečin. Za vso poštovno pomoč se zahvaljujemo tudi osebi njegovega frizerskega salona.

Nadajmo iskrena želja stanovskega tovarišstva za spremstvo ob krsti in prijateljem obrtnikom za prenos do preranega groba. Posebno zahvalo smo dolžni ZB, SZDL, Okrslji, obrtni zbornici, Obrtniškomu kulturnemu društvu, zastopnikom Godbenega društva Zidani most, Gasilskemu društvu, Planinskemu društvu, Kepljski zvezi, prijateljem in prijateljicam kegljcem in njegovim najljubšim kolegom ribičem in čvinkarjem.

Godbenemu društvu za žalostinke v slovo svojemu predsedniku in prijateljem pevcem za ganljive besede.

Vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja ter prav tako vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti in nam pismeno ali ustmeno izrazili sočutje.

ADAMOVI Novo mesto, Zidani most, 12. oktobra 1953.

ZAHVALA

Zahvala vsem, ki ste spremili našo drago mamc PEPCO BRADAC

iz Podbošče pri Dolenjskih Toplicah na njeni zadnji poti, ji daroval cvetje. Posebno zahvalno smo dolžni množičnim organizacijam za tako veliko udeležbo na pogrebu darovane vence in poslovlilne besede ob odprtju grobu pokojnice.

Toplo se zahvaljujemo prometnemu milničniku Simončiču, ki me je s svojim pravčasnim opozorilom na cesti dne 20. maja letos rešil prometno nesrečo.

ZVONE URBANČ, Šofer, Novo mesto.

vega mesta, je padel s kolesa in si poškodoval glavo. Stjepan Novak, brigadir iz mladinskega naselja Grmovšice, si je na kamionu poškodoval prst leve roke. Ana Zele, učiteljica iz Zapudja, je padla na vrtni trak in poškodovala desno roko. Ramil Tahirovič, brigadir iz mladinskega naselja Mačkovec, je padel in si poškodoval desno nogo. Šerif Dizdarevič, brigadir iz mladinskega naselja Trbnje, je padel in si poškodoval desno nogo. Franc Bašelj, delavec iz Obrha, se je s srpom vsekval v prst leve roke. Martin Jurevič, posestnik iz Rosalinca, si je s srpom poškodoval prst leve roke. Vlado Kralj, brigadir iz mladinskega naselja Trbnje, je padel in si poškodoval desno nogo. Uraša Gilha, družnik upokojenca iz Vrha, je padla in si poškodovala levo roko. Franc Kočan, sin rudarja iz Jelševnice, je vstal pri desni roki. Voznik Petra Zalca, vozovoz iz Kečke, je padel in si poškodoval v koleno. Mirko Kalin, delavec iz Gumberka, je padel s kolesa in si poškodoval čeljust. Antona Kovača, gozdnega delavca iz Kečke, je padel in si poškodoval v koleno. V Turkova pred gostino pretepli s kolom in nožem, pri čemer je dobil poškodbo na vratu. Mirko Kalin, delavec iz Gumberka, je padel s kolesa in si poškodoval čeljust. Antona Kovača, gozdnega delavca iz Kečke, je padel in si poškodoval v koleno. V Turkova pred gostino pretepli s kolom in nožem, pri čemer je dobil poškodbo na obrazu in glavi. Jožeta Kovaleču, kovaču iz Regerčev vasi, je padla kad na hrbet. Jožeta Mikulič, posestnik iz Mala Ciklave, je vstal pri prst leve roke med kolo pri vozu. Anton Kobe, sin posestnika s Pristave, je padel pod voz in je dobil poškodbo na desni roki. Slavica Orošević, brigadirka iz mladinskega naselja Trbnje, je padla pri delu padla in si poškodovala levo nogo. Zvonko Malčen, delavec iz Polja, si je v službi pri delu poškodoval desno nogo.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekla dva tedna so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: Franc Kovačič iz Sevnice je padel z motoklokom in dobil notranje poškodbe. Anton Kovačič iz Pršenberga je povzvil kamion in ga laže poškodoval. Karel Liseč iz Studenca je padel s kolesa in si poškodoval po glavi.

POPRAVEK:

V zadnji številki Dolenjskega lista smo objavili, da je bilo darovalceva namesto vena na grob pokojnega Ivana Adama 2 000 din kirurškemu oddelku. Poslovlilne bolnišnice v Novem mestu. Zgodilo pa se je drugače. Darovalceva prepisovanju. Pravilno je: Obrtniško kulturno društvo je namesto vena na grob pokojnega Ivana Adama darovalo 2 000 din v dobrodelne namene.

Pred letošnjim V. prvenstvom Dolenjske v atletiki

Velika izenačenost pri moških

V zadnji številki našega lista smo si na kratko gledali posamezne ženske discipline, ki bodo v soboto in nedeljo v Crnomlju na sp. recu V. prvenstva Dolenjske v atletiki. Novomeščanke so skoraj brez konkurence. Pri moških bodo imeli glavno besedo kočevski atleti, toda navzlic temu ne smemo pomenjati nadarjenosti novomeških atletov in domačih, črnomoških atletov, ki bodo po daljšem obdobju spet nastopili.

Sedaj pa nekaj o posameznih disciplinah: V teku na 100 in 200 metrov ne bo težko določiti prvačnika. Naslov najhitrejšega Dolenjskega za več let zadržano nosi Poljčica (K), ki je s svojim rekordom (11,0) med slovenske sprinterske elite znano ime.

V teku na 400 m je za naslov prvaka več kandidatov. Teško je reči, kdo bo prvi. Ker so Kenig (K), Gormovec in Zaslav (N) precej izenačeni. Rekord Dolenjske ima Kenig — 64,0. Tudi na 800 metrov se je težko odločiti, komu bi dal prednost. Rekorder je Vessel (K) — 2,01, toda je bo stariček Grozdnik, se odločil zanj, saj je letos že večkrat premagal mejo 2 minut.

Predvideva se, da bo najbolj zanimiva disciplina prvenstva tek na 1500 m. Na startu bodo vsi najboljši dolenjski tekači. Največ upanja na naslov prvaka in na nov rekord ima Derganc, ki se je letos v JLA večkrat izkazal z odličnimi rezultati okoli 4 minut. Za tek na 5000 m bo prav tako zelo zanimiva borba.

V nadaljši tekaški progi — 3000 metrov je Derganc toliko boljši od ostalih, da je težko pričakovati koga drugega na 1. mestu. Na obe štafeti je lažje predvideti zmagovalca. Kočevski tekači imajo prednost pred Novomeščani in Crnomojci na krajših progah (4 x 100 m). Novomeščani pa imajo zaradi večje izenačenosti tekačev več upanja v štafeti 4 x 400 m.

V skoku v višino bodo črnomoški ljubitelji atletike lahko videli spr delu najboljših skakalca v Sloveniji — Potrča (Nm) in Pucelja (K), ki sta oba že preskočila 185 cm in sta stalna člana reprezentance Slovenije.

Tudi v skoku v daljino bodo gledalci lahko videli zelo dobre tekmovalce. Rekorder Dolenjske Tonkar (K) sodi med najboljše v Sloveniji in je kot prvi Dolenje premagal 7 metrov s skokom 7,01 metrov.

V troskoku je favorit slovenski reprezentant Pucelj (K), ki je tudi rekorder Dolenjske (13,57 m), v skoku s palico pa bo imel razen Bavčiča (Nm) glavno besedo prejšnji prvak Dolenjske Adamič (K). V metu diska je glavni favorit Čihal (K), skoraj enakovreden pa mu je Potrč (Nm). Rekorder Dolenjske je Dolenc (Nm) z rezultatom 40,23 m. V metu kopja je poželaj nelaskan, ker ne poznamo vseh tekmovalcev, ki se bodo prvenstva udeležili. Dolenjski rekorder je Plut — 61,60 m, rekord pa je še iz časa, ko je nastopal kot član črnomoškega Partizana.

V metu krogla ni težko uganiti me bodočega prvaka. To bo prav gotovo Čihal (K), ki je stalni reprezentant Slovenije. V metu krogla je bil tudi rekorder Dolenjske (13,57 m), v skoku s palico pa bo imel razen Bavčiča (Nm) glavno besedo prejšnji prvak Dolenjske Adamič (K). V metu diska je glavni favorit Čihal (K), skoraj enakovreden pa mu je Potrč (Nm). Rekorder Dolenjske je Dolenc (Nm) z rezultatom 40,23 m. V metu kopja je poželaj nelaskan, ker ne poznamo vseh tekmovalcev, ki se bodo prvenstva udeležili. Dolenjski rekorder je Plut — 61,60 m, rekord pa je še iz časa, ko je nastopal kot član črnomoškega Partizana.

Novi rekord v Kočevju

Preteklo nedeljo je bilo v Kočevju prvenstvo Slovenije v mnogobojnih in štafetah. Sodelovalo je 124 atletov in atletinj iz 11 klubov in partizanskih društev. Prvenstva se je udeležilo tudi 7 atletov in atletinj iz novomeškega Partizana. Ti so dosegli zelo dobre rezultate, štafeta mladinc (Hude, Goršin, Kukman) pa je dosegla celo nov slovenski in jugoslovanski mladinski rekord z zelo dobrim časom 5:22,5. Stari rekord LRS, ki ga je še iz leta 1955 držala štafeta Odreda so novomeške tekačice izboljšale za nič manj kot 22,3 sekunde (prejšnji rekord 5:42,8).

V troboju za mladince sta bili zelo dobri tudi Kotnikova in Ganterjeva. Letošnja državna prvakinja v troboju — Kotnikova je v Kočevju osvojila še naslov slovenske prvakinje, razen tega pa je svoj rezultat iz Novega Sada, kjer je bilo državno prvenstvo, izboljšala za 108 točk. (2.107 točk). Dosegla je naslednje rezultate: 100 m — 14,0, višina 138 cm, krogla — 11,85 m, disk Ganterjeva je v drugem mestom med 6 tekmovalkami, dosegla lep uspeh.

V peterboju za mladince sta tekmovala tudi Potrč in Šplar. Slednji je presenetil z zelo dobrim 2. mestom, za prvakom Kačem (Kladivar), z 2:18 točkami. Potrč je imel precej smole v metu diska, kjer je za svojim najboljšim rezultatom zaostal za 10 metrov, toda vseeno je 7. mesto z 2:011 točkami uspeh, ker je bila konkurenca izredno močnaka — 17 tekmovalcev, razen tega pa naj dodamo, da je letošnji mladinski prvak Jugoslavije — Škulj (Ordre) tu zasedel komaj 6. mesto s samo 17 točkami prednosti pred Potrčem.

Potrč je dosegel v teku 200 metrov najboljši rezultat 24,3, kar je nov novomeški rekord. V ostalem je bila žetev rekordov v Kočevju zelo bogata. Izboljšanih je bilo 7 republiških in trije državni rekordi.

Novomeški dirkači se uveljavljajo

Pred kratkim, ko sem prebral Ljubljanski Dnevnik, mi je prišlo na pamet, da bi se morali malo pogledati na razvoj naših mladih dirkačev. Na zadnjih dirkah, ki so se štete za letošnje prvenstvo Slovenije. Med ostalimi sem tokrat prvič v vrstnem redu najboljših slovenskih dirkačev našel ime dveh članov novomeškega Auto-moto društva — Pleničarja in Novaka, kar me je še posebno zanimalo. To zato, ker novomeški dirkači zadnja leta niso tekmovali v takih konkurencah (predvsem zaradi slabih strojev), zato tudi niso mogli doseči pomembnejših uspehov.

Da bi se podrobneje seznanili z zadnjimi uspehi članov novomeškega AMD sem zaprosil Andreja Pleničarja, ki je na letošnjem prvenstvu Slovenije v kategoriji mopedov zasedel 3. mesto, da kaj ve o povzročitelju uspehu in o delu AMD Novo mesto. Rade volje je ustrelil moj prošnji in povedal naslednje: »Tekmujem v kategoriji mopedov 50 cm. Svoj stroj — Mosquito sem dobil leta 1956, prvič pa sem začel resneje misliti na dirke lani, ko sem se udeležil tudi nekaterih domačih tekmoval. Letos sem sodeloval v tekmovanju za republiško prvenstvo in dosegel v kategoriji mopedov 3. mesto. Naj dodam, da je bilo od meseca maja do septembra v celoti 5 dirk za republiško prvenstvo, za plasman pa se štejejo najboljši uspehi na treh dirkah. Na prvi dirki v Trbovljah sem dosegel 1. mesto, na drugi na Bledu 3. mesto, na tretji v Kočevju pa 5. mesto. Udeležil sem se tudi četrte dirke v Slovenskih Konjicah, kjer sem bil tretji, in pete dirke v Novi Gorici, kjer sem zasedel 5. mesto. Uspehi na prvi, drugi in četrth dirki so me v republiškem merilu uvrstili na 3. mesto. Omenim naj, da bi bili moji uspehi gotovo bolj, če bi imel boljši stroj. Tekmujem na Mosquito, ki je serijsko izdelan in doseže povprečno hitrost 60 km na uro, z izboljšavami pa do 70 km na uro, medtem ko oba moja konkurenta — Klančič (Nova Gorica) in Brnetič (Sežana), ki sta na prvenstvu LRS osvojila prvo mesto oziroma drugo mesto, vozita specialne stroje ITOM, ki dosežejo hitrost tudi nad 80 km na uro. Moped ITOM, ki je italijanske izdelave, je namenjen predvsem dirkam in ima okoli 3000 obratov več kot moj Mosquito.

„Sosesken kelder“ in prečitani Dalmatin

Belokranjski muzej v Metliki in Posavski muzej v Brežicah se odlikujeta po zanimivostih iz preteklosti našega mešana, kmeta in drugih. Posebno lepo urejene in bogate so v obeh muzejih zbirke etnografskega gradiva. Tudi bogate arheološke najdbe pričajo o široki naseljenosti naših krajev v preteklosti.

Pravilo, da je s predmeti v muzejih tako, kot z igračo, ki jo po letih odkriješ na podstrešju, se spomni otroških dni in se je razveseli. Nekaj podobnega se zgodi tudi v človekovi podzavesti ob pogledu na prve kamnite sekire, na srednjeveške oltarje, sulice in meče. Zato človek čeni to ostalino preteklih in predpreteklih dni in jo spoštuje, kot spoštuje svoje prednike, čeprav jih nikoli ni poznal.

V tem članku ali bolje reportaži sem opisal nekaj zanimivosti, na katere nati obiskovalce v Belokranjskem in Posavskem muzeju. Oba muzeja sta zelo dobro obiskana; posebno Posavski muzej je imel lani 30 tisoč obiskovalcev.

»NEPREMAGLJIVEMU MITRI«

V cerkvi ob cesti, ki vodi v središče Metlike, blizu starega kužnega znamenja s podobami Turkov, je arheološki oddelk Belokranjskega muzeja. Na steni v cerkvi, v družbi z rimskimi nagrobniki, je odliček Mitrovega oltarja z Rožanca pri Otovcu. Podoba, vklesane v kamen, nemo zro v obiskovalca in ga navdajajo s prijeto tesnobo.

OB TEDNU MUZEJEV

no rišejo reliefe njihovega bogaja-junaka, ki ubija bika. Njegov prijatelj-pes liže kri bika, ki ga je zabolal Mitras. Proti njemu se plazí kača, podoba duše in nesmrtnosti. Sonce in luna nemo opazujeta njegov boj...



Japonski film »Človek z riko«

Je na letošnjem filmskem festivalu v Benetkah dobil prvo nagrado. Glavno vlogo v tem filmu igra TOŠIRO MIFUNE, znan našim kino obiskovalcem iz filma »Rašomon«. Toširo Mifune pa ni samo filmski junak — nedavno je prejel posebno zahvalo in pohvalo japonske vlade, ko je med poplavi na Japonskem rešil smrti 18 ljudi.

KLJUČAVNICA!

Lesen voz, lesene statve, leseni kolovoz. Vse skoraj brez železnih delov. Na hodniku je priložena velika ključavnica. Priložena? Ključavnica je kar pol metra velika in dober pedeni široka. Je prava znamenitost tega muzeja. Imenujejo jo rigelj. Izdelal pa je Mirko Adlešič iz Pribincev blizu Adlešičev leta 1850. Vse to priča o veliki iznajdljivosti in spretnosti belokranjskega kmeta.

LUJSKA NOŠA IZUMIRA

Belokranjec dandanes ne nosijo več svojih noš. Vidiš jih le še na nastopih folklornih skupin. Metličani se še spominjajo zadnje Belokranjke, ki je po vojni vsako nedeljo nosila ljudsko nošo. Z njeno smrtjo pa je bila tudi ta tradicija pokopana. Včasih še srečaš tu in tam pastirje v belih bregašah. Mogoče bi se spretneju fotoreporterju celo posrečil posnetek takega pastirja. Zal so tudi te redke slike samo še izumirajoča tradicija...

MOŠT ČEZ MORJE

Njeno življenje je sedaj še bolj težko in mučno spričo zavesti, kaj je storila z Borisom, saj ne ve, da je zablodela svinecna na bojišču za večno oddaljila Borisa iz njenega življenja. Bežijo meseci in Veroniki je čedalje huje. Evakuacija v majhno sibirsko mesto, noči, ko je poslušal poročilo svojega podrejene častnika o dogodkih, ki je prišlo do njih v službi; potem sta se oba približala oknu in izjavila, da jima življenje ni ravno radostno. Major je bil miroljuben in poročen, zato se je vsemu prilagodil; baron v stotniku, naugnan lahkoživec, klatež in divji ženskar, je besnel, ker je bil že tri mesece obsojen na prisiljeno zadržnost v tej samotni postojanki.

NEKAJ OKROGLIH

»Nikar vas ne moremo sprejeti v službo, ker imamo že vsa delovna mesta zasedena.«

»Dajte no, saj tisto malo, kar bom jaz napravil, drugim res ne bo odjedalo dela!«

SORODNI POKLIC

»Režiser igralcu: »Ne gre in ne gre! Izberite si raje drug poklic!«

»Teja nikakor ne morem Meni pomenijo deske vse.«

»No, potem pa res ni težko posvetite se kar mizarstvu!«

IZ PRVOSOLEVE NALOGE

»Pred hišo se je razprostiral lep sončnat travnik, na katerem so se pasle krave in zraven je tekel tih potok.

Na pašniku je dekle molzlo kravo, a v vodi se je videlo vse narobe.«

UPRAVIČENA POTRTOST

»Zakaj si pa tako potrto?«

»Vpraša prijatelj prijatelja.

»Pijem, ker bi rad pozabil, kako drago je vino.«

»Kaj, gospod stotnik?«

Pomislil je nekaj hipov, potem pa pozval:

»Kaj? Veste, kaj? Veselico moramo pridelati, če bo gospod poveljnik to dovolil.«

»Kakšno veselico, gospod stotnik?«

Baron se je približal:

»Vse skrb prevzamem nase, gospod poveljnik. Dolžnost bom poslal v Rouen in od ondat nam bo pripeljal ženske, vem, kje naj jih ulovi. Tu bomo pripravili večerjo, ničesar se nam ne manjka v ta namen in tako bomo, če nič drugega, preživeli lep večer.«

Grof Farsberg je skomignil z rameni in se nasmehnil:

»Niste pri pravi, prijatelj moj.«

Častniki pa so se na en mah vzdignili in obkrožili svojega zapovednika s prošnjami.

»Pustite stotnika, da to stori, gospod poveljnik, ko pa je tu tako žalostno!«

Major je konec koncev dejal:

»Pa naj bo!«

Baron je precej poklical »Dolžnost!«. To je bil star podčastnik, ki ga nihče ni videl, da bi se smejal, in ki je s strastjo izpolnil sleherni povelje svojih predpostavljajnih, kakršno koli je že bilo.

Togo in z neigibnim obrazom je sprejel baronova navodila, potem pa odšel; pet minut pozneje se je odpravil velik vojaški tovorni voz, pokrit s kupolasto napeto mlinarsko ponjavo, in s pomočjo štirih konj zdiral v divji metej.

Duhove je pri prvi spreletel drget, da so se prebudili, zavrneli so se iz svojih medlih položajev, obrali so se jim razživi, začeli so klepetati.

»Pri moji duši, tako ne moremo več dalje, naposled moramo vendarle nekaj ukreniti.«

Poročnik Otto in podporočnik Fritz, dva Prusa, obdarovana s pravimi težkimi in

DRAMA IN TRAGEDIJA

Belokranjski muzej hrani tudi osnutka Drame in Tragedije, ki danes krasita ljubljansko opero. Metličan Alojz Gangl (1859-1935) je avtor ljubljanskega Vodnikovega in Valvazorjevega spomenika pa tudi Drame, Tragedije in Genija na ljubljanski operi. Muzej hrani še več njegovih del in osnutkov. — Kipar se je iz skromnega podobarskega vajenca razvil v umetnika in delal povečini v Pragi in tam tudi umrl. Njegov pepel so prepeljali v Metliko, kjer so v prostorih muzeja našla skromno zatišje tudi nekatera njegova dela.

Daleč na drugem koncu Gorjancev, ob sotočju Krke in Save, že od daleč opaziš slikovit brežiški grad. V njem danes ni več življenja, kot je bilo nekoč. Stavba je polna raznih ustanov in med njimi je tu našel svoj prostor tudi Posavski muzej.

VITEŠKA DVORANA

V gradu je največja poslikana baročna dvorana v državi. Sodi v začetek 18. stoletja. Skozi burna leta našega stoletja je doživljala kaj čudno usodo. V prvi svetovni vojni je bila tu bolnišnica, v drugi svetovni vojni je bila to soba ujetnikov. Poleg tega je potres leta 1917 opravil svoje. Pred leti so začeli z restavracijskimi deli.

Mitološki prizori...

Aurora-Zarja sedi na oblaku in smehljaje se zre tja nekam proti Hefajstu-kovaču. Upodobljene umetnosti na sredi stropa pozivljajo pestrost motivov na stropu in stenah. Slikarstvo — risalna deska, na njej neka podoba, okoli pa skupina mladih atletskih teles... Na zadnji steni ima prostor Bakh — bog vina in veselja.

VOJAK — ČEBELNI PANJ

Kadar govorimo o čebelarstvu, omenimo tudi slikovite čebelne panje s podobami iz življenja kmetov in obrtnikov, s prizori vojke itd.

V sobi etnografskega oddelka v Brežicah hranijo prav posebno umetnino — panj v podobi vojaka, obutega v škornje in s francosko kapo na glavi. Obleden pa je v uskoško bluzo z značilnimi naštki. Na bluzi ima majhno, zlizano odprtino — pot v panj. Obrtnikova fantazija je upodobila vojaka po spominu. Videl je francoske vojake, pogosti so bili tudi obiski Uskokov. Tako je obrtnik upodobil kar oba, Francoza in Uskoka.



Belokranjski muzej v Metliki hrani mnoge belokranjske ljudske noše

MOŠT ČEZ MORJE

Cez ožino »Masleničko zdrilov« med Podvelbitskim kanalom in Novigradskim morjem v severni Dalmaciji bodo zgradili most, ki bo edinstven v naši državi in eden od največjih in najbolj zanimivih. Dolg bo 300 m, sam kralj na bo premostil na višini 55 m s 155 m dolgim lokom.

SANI MARIJE TEREZIJE

V fevdalni sobi, kjer so poroteli Moškonov, in stari mestni arhiv, so še posebno zanimive sani, ki so razstavljene sredi sobe. O njih vedo kmetje v okolici Brežic veliko povedati. Tako pripovedujejo ljudje iz okolice St. Lenarta, da se je na teh saneh pripeljala v Mokrice Marija Terezija. Ker pa se je na gradu predolgo zadržala, je sneg skopnel in vrnil se je morala s kočijo. Sani pa je pustila za spomin na svoj obisk... Tako je ljudska domišljija ustvarila zgodbo o teh saneh. Zgodovinska poročila pa povedo, da so bile sani last grofov Auerspergov. Bile so dolgo na Brdu pri



Pogled v fevdalno sobo Posavskega muzeja

LETE ŽERJAVI — film z »Zlato palmo«

V kinu Doma JLA v Novem mestu smo lahko videli najboljši film letošnjega leta — sovjetsko filmsko ustvaritev »LETE ŽERJAVI«.

Zgodba tega filma je povsem preprosta, običajna, vsakdanja in dokumentarna. Po svoji vsebini ni nova, zato pa je nevsakdanja po svoji fa-buli.

Dekle Veronika in mladi Boris se imata rada. Izbruhne vojna in Boris odide na bojišče, njegova Veronika pa ostane sama. Minevajo težki dnevi vojne in Veronika ni mara nobene zveze s svojim Borisom. V njeno življenje vpadе drug moški in ji navzlic njenemu upiranju ponuja svojo ljubezen. V trenutku skrajnega obupa, ko se je vse obrnilo proti nji, postane žena moža, ki ga ne ljubi.

Ustvarjalci filma govorijo o usodi navadnih ljudi. Znani so pripravili gledalce, da se zamislijo o velikih problemih sodobnosti, o problemih vojne in usode ljudi, ki skozi neštene težke izkušnje nosijo v srcih veliko ljubezen.

Film »Lete žerjavi« je bil največje presenečenje na letošnjem filmskem festivalu v Cannesu. Pred predvajanjem o njem niso veliko vedeli, le toliko, da ga je režiral Mihailo Kalatozov in da glavni vlo-gi v njem igra ta Tatjana Samoilova in Aleksej Batalov.

Po prikazanju je zasenčil vse dotlej predvajane filme na festivalu in navzlic pristranskosti žirije je bil nagrajen z »Zlato palmo«.

Režiser je ustvaril film, ki je poln občutja in razgibanosti. Množične scene so izredne, dinamične. Ni čudno, da mu je naše občinstvo med predvajanjem aplavdiralo.

V tem filmu se je odkrila nova zvezda sovjetskega filma in s svojo odlično igrjo presunila gledalce. Njena lepota in dramatični temperament sta prinesla nekaj povsem novega, kar v drugih filmih že dolgo nismo videli. Za razliko od ostalih sovjetskih filmov je ta brez posiljenega političnega patosa, kar samo poveča njegovo umetniško kakovost.

Nedvomno je zgodba o ruskih »Žerjavih« film, ki presega vse, kar smo nekaj zadnjih let videli v naših kinematografih.

D. Bojanič

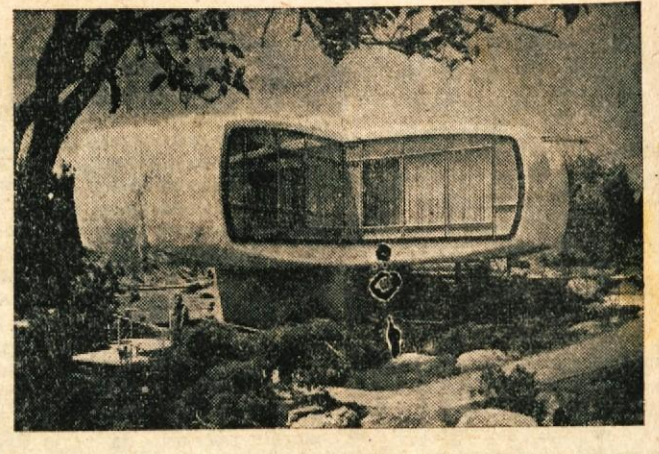
Kranju, potem pa so jih prenesli v Mokrice.

O starosti sani pričajo tudi baročne figure na njih in mogočen kljun.

PREČRTANI DALMATIN

Muzej se lahko pohvali z redkimi knjižnimi deli Dalmatina, Rogerija in Pohlina. Dalmatina biblija je odprta na prvi strani. Ime pisca je popackano in prečrtano z rjavo tekočino. Take knjige so potem še dolgo uporabljali katoliški duhovniki pri svojih obredih. Ta »prečrtana biblija« je eden redkih primerov tega dela, ki se jih izmuznilo protireformaciji.

Peter Breščak



Plastične snovi tudi v gradbeništvu. Na naši sliki vidimo, kakšne naj bi bile stanovanjske hiše v prihodnosti. Vila je zgrajena iz polivinilne sorodne snovi. V njej je trosobno stanovanje s kuhinjo, kopalnico in shrambo. Postavimo jo lahko v nekaj urah, pravtako hitro pa spet razstavimo in prepeljemo drugam

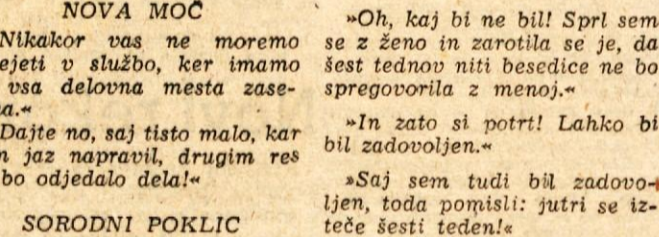
Med pionirji - mlad mi tehniki

V našem listu smo pisali pred nedavnim o nagrajenem pionirskem odredku, ki so v letošnjem pomladanskem tekmovanju v tehnični vzgoji zaslužili posebno nagrado okrajnega odbora LT v Novem mestu. Te dni pa je ocenjevalna komisija okrajnega odbora LT obiskala vseh 26 odredkov in jim izročila lepa in praktična darila. Naj posredujemo s tega prijetnega pota nekaj vtisov in zapiskov.

Sonce je bilo že kar visoko, ko smo se ustavili pred šolo »Heraja Južine« v parizanskem Suhorju. Pionirji — mladi tehniki — kar niso mogli verjeti, da bo velik komplet orodja res njihov. Solze v očeh načelnika odreda in božanje orodij sta nam bila v zahvalo in v potrditev, da darilo ne bo obežalo v omari. V Metliki smo imeli veliko slovesnost, saj je odred prejel I. nagrado v znesku 30.000 din. V odredovi delavnici tehničnih krožkov se je zbralo okrog 50 mladih tehnikov in v njihovem imenu je pionir Ostro-novi obljubil, da hočejo tudi v novem šolskem letu ostati prvi. Le-pom urejena delavnica in bogat načrt to potrjuje. Veseli obrazov smo se poslojili, obdarili Radovi-co, Zilje, Griblje in v Črnomlju na osemletki so mladi tehniki spet pokazali svoje delo v delavnici, pionir Zupančič pa nam je obljubil, da bodo vsi delali tudi naprej. V Senucu in v Birčni vasi so bili pionirji že doma, no, so nam pa voditelji krožkov pokazali lepe tehnične izdelke. Od tu smo se odpravili v šentjernejsko dolino, v prijazno Orechovico, kjer so pionirji prejeli velik komplet orodja za svoje prizadevanje delo. Svoje izdelke so razstavili v vitrinah v veži. Celodnevno obiskovanje pionirskih odredov smo zaključili v Podbočju.

Naslednji dan smo pred poukom presenetili pionirje v Otočcu in Smarjeti, kjer so nam obljubili, da bodo letos odprli delavnico za Obiskali smo še odrede v Dolenjskih Toplicah, Vavti vasi in Prečni. Njihovi krožki so bili v I. tekmovanju tudi marljivji in so prejeli za svojo prizadevanost manjše komplete. Težko nam je bilo, ko smo morali mimo mnogih drugih odredov, ki so bili tudi prični, pa žal niso tekmovali. Upamo, da bodo v II. tekmovanju spomladaj tudi ti pokazali, kaj že vse znajo.

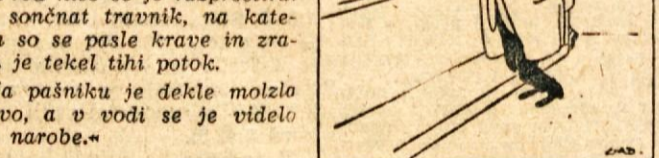
Ko bodo mladi tehniki letos novembra — v mesecu tehnike — delali načrte, jim želimo veliko uspehov, pa tudi večjo pomoč občinskih ljudskih odborov, da bo tehnična vzgoja naša odprta vrata v vse naše šole. Tudi v Tehni-ko otroka je bila naloga naše družbe — dati našim najmlajšim državljanom tehniko! I. Tratar



»Oh, kaj bi ne bil! Sprl sem se z ženo in zarotila se je, da šest tednov niti besedice ne bo spregovorila z menoj.«

»In zato si potni! Lahko ki bil zadovoljen.«

»Saj sem tudi bil zadovoljen, toda pomislil: jutri se iz-teče šesti teden!«



»Pred hišo se je razprostiral lep sončnat travnik, na katerem so se pasle krave in zraven je tekel tih potok.

Na pašniku je dekle molzlo kravo, a v vodi se je videlo vse narobe.«

»Zakaj si pa tako potrto?«

»Vpraša prijatelj prijatelja.

»Pijem, ker bi rad pozabil, kako drago je vino.«

»Kaj, gospod stotnik?«

Pomislil je nekaj hipov, potem pa pozval:

»Kaj? Veste, kaj? Veselico moramo pridelati, če bo gospod poveljnik to dovolil.«

»Kakšno veselico, gospod stotnik?«

Baron se je približal:

»Vse skrb prevzamem nase, gospod poveljnik. Dolžnost bom poslal v Rouen in od ondat nam bo pripeljal ženske, vem, kje naj jih ulovi. Tu bomo pripravili večerjo, ničesar se nam ne manjka v ta namen in tako bomo, če nič drugega, preživeli lep večer.«

Grof Farsberg je skomignil z rameni in se nasmehnil:

»Niste pri pravi, prijatelj moj.«

Častniki pa so se na en mah vzdignili in obkrožili svojega zapovednika s prošnjami.

»Pustite stotnika, da to stori, gospod poveljnik, ko pa je tu tako žalostno!«

Major je konec koncev dejal:

»Pa naj bo!«

Baron je precej poklical »Dolžnost!«. To je bil star podčastnik, ki ga nihče ni videl, da bi se smejal, in ki je s strastjo izpolnil sleherni povelje svojih predpostavljajnih, kakršno koli je že bilo.

Togo in z neigibnim obrazom je sprejel baronova navodila, potem pa odšel; pet minut pozneje se je odpravil velik vojaški tovorni voz, pokrit s kupolasto napeto mlinarsko ponjavo, in s pomočjo štirih konj zdiral v divji metej.

Duhove je pri prvi spreletel drget, da so se prebudili, zavrneli so se iz svojih medlih položajev, obrali so se jim razživi, začeli so klepetati.

Gospodična Cicifuj

Prešernova družba je začela izdajati posebno knjižno zbirko »Ljudska knjiga«, hotela dati v roke bralecem kvalitetno in ceneno knjigo. Da ji je to res uspelo, pričajo dosedanje knjige te zbirke, kot roman »Jezdi se nočijo«, »Mora na Manhattanu«, »Papežinja Ivana«, »Zena trideset let«, sama dela priznanih svetovnih avtorjev. Pravkar je pa izšla »DEBELUSKA« — zbirka novel slavnega francoskega pisatelja Maupassanta (1859-1895), nenadkriljivega mojstra kratke proze. Iz »Debeluske« posredujemo našim bralecem črtico »Gospodična Cicifuj«.

Pruski poveljnik, major in grof Farsberg, je pravkar prebral pošto; s hrbotom je bil naslonjen na velik vezeninast naslonjač, v škornje obute noge pa je položil na gladek in sijajen marmor kamina; ostrogi sta mu v treh mesecih, odkar so zasedli graščino Uville, napravili dve globoki udorini vanj in jo vsak dan dalje poglabljali.

Skodelica kave se je kadila na okrogli mizici, ki so bili v njen les vdeleni koščki različnih barv; bila je pomazana od likerjev in osmojena od cigar, zavojevalni častnik jo je zarezal z nožičem, ko si je ostril svinčnik, pri tem se je vselej nekajkratov ustavil ter si na nežni kos pohištva zarisal številke ali risbe, kakor so se pojavile v domišljiji njegovih brezbriznih sanjarij.

Ko je napisal pisma in preletel nemške časnike, ki mu jih je prinesel vojaški poštar, se je vzdignil, vrgel na ogenj dva ali tri velikanske kose svežega lesa, kajti, da bi bili na toplem, so si gospodje počasi podirali grajski park, in se približali oknu. Deževalo je, kakor bi lilo iz skafja; bormandijski dež se je zdel, da pada iz besnih rok, poševo in gosto kakor zavesa, podoben zidu iz nagnjenih črt, bčjal je zemljo in jo skropil in potapljal, pravi dež iz okolice Rouena, ki pravijo, da je nočna gospoda Francije.

Častnik je dolgo strmel v poplavljenе trate in malo dalje v naraslo Andelle, ki je prestopala bregove; ravno je bobnal s prsti po šipi renski valček, ko je zaslišal šum in se obrnil, bil je njegov namestnik, baron Kelweinstein, s činom, ki odgovarja stopnji stotnika.

Major je bil velikani širokih ramen, krasila ga je dolga pahljajasta brada, razgrnjena nad njegove prsi; vsa njegova velika in slovesna oseba je prebujala predstavo vojaškega pava, pava, ki si rep razvija na obradku. Imel je modre, hladne in mile oči, lice mu je v vojni z Avstrijo presekal sablja; govoril so, da je vri človek in pogumen častnik.

Stotnik je bil majhen rdečelčen človek z velikim trebuhom, da si je moral pas s silo pritegovati, rdeče koccine je nosil skoraj docela postržene in kadar je padel na njihovo ognjeno barvo pravi odsev, je bilo videti, kakor da žarijo od fosfora. Dva zoba je izgubil v poročni noči, da sam ni vedel, kako, zato je okorne besede izgovarjal, kakor da bi jih pljuval iz sebe, in ga ni bilo vedno dobro razumeti; plešo je imel samo na vrhu lobanje, da je bil izstrizen kakor menih, kajti okoli gola krogla se mu je vil venec pljaviloh in svetlikajočih se kodrov.

Poveljnik mu je stisnil roko in na dušek izpil skodelico kave (šesto to jutro).

ko je poslušal poročilo svojega podrejene častnika o dogodkih, ki je prišlo do njih v službi; potem sta se oba približala oknu in izjavila, da jima življenje ni ravno radostno. Major je bil miroljuben in poročen, zato se je vsemu prilagodil; baron v stotniku, naugnan lahkoživec, klatež in divji ženskar, je besnel, ker je bil že tri mesece obsojen na prisiljeno zadržnost v tej samotni postojanki.

Nekdo je potrkal na vrata, poveljnik je rekel »notri!« in med podboji se je prikazal človek, eden izmed njihovih vojakov avtomatov, in že zgolj s svojo navzočnostjo spregovoril, da je kosilo pripravljeno.

V dvorani sta našli tri druge častnike, imeli so manjše čine; to so bili poročnik Otto von Grossling in dva podporočnika, Fritz Scheunauburg in markiz Wilhelm von Eyrik, zelo majhen plavolasec, ošaben in surov do ljudi, neumljen do premagancev, nasilen kakor strelno orožje.

Odkar so stopili na francoska tla, ga tovariši niso imenovali drugače kakor gospodična Cicifuj. Ta priimek so mu dali zaradi njegovega spogledljivega obnašanja, zaradi njegove ozke postave, ki je bila tenka, kakor da jo stiska steznik, zaradi njegovega bledega obraza, ki so se sredi njega opazno nastavljali brki, pa tudi zaradi navade, ki se ga je prijel, ko je izražal svoje vzvišeno zaničevanje ljudi in stvari, kajti ob sleherni priliki je uporabljal rečenico »fej in fuj!« in jo izgovarjal z rahlim sikanjem.

Jedilnica graščine Uville je bila dolga in kraljevska dvorana; njena zrcala iz starega kristala, preluknjana od krogel, in visoke stenске preproge iz Flandrije, presekanе z zamahi sablje, da so ponekod žalostno visele, so zgornjo pričale, s čim se Gospodična Cicifuj peča v času svojega brezdelja.